

SHETITJA

E

KAZANIT

BIBLIOTEKA
SHITETIT

854-32-F

B27

NDINI BARDHI

BP. 985-32-2

S

13 27

NDINI BARDHI

SHËTITJA E KAZANIT

(regjime humoristike)

~~56544~~

2006

BIBLIOTEKA E SHËTITIT
GJIROKASTER

20242

SHËTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

«ILACI» I OREKSIT ...

Si zakonisht netve të dimrit edhe atë mbrëmje u mblodhëm në dhomën e zjarrit. Në krye të qoshes qëndron plaku im pensionist; pas tij i biri që jam vetë dora, axhustator; pranë meje djali i madh i imi, Beni, nxënës në klasën e pestë. Përballë skuadrës sonë qëndronte ekipi i femrave që kryesohej nga plaka, pensioniste, ime shoqe nëpunëse, ime bijë Ardiana pesë vjeçe, shoqe e ngushtë e maces së shtëpisë.

Megjithëse në dhomë ishin gjashtë vetë (duke mos llogaritur macen) mbretëronte qetësia. Secili merrej me një punë. Plaku pinte mendueshëm raki, unë lexoja romanin «Buka», Beni bënte detyrat, plaka kujdesej për gjellën, ime shoqe punonte triko, dhe Ardiana i bënte provën e përparses shoqes së saj, maces.

Tek e fundit nuk qëndronim në heshtje. Atë e prishi plaku:

— Mor po, a keni oreks?

Unë hoqa sytë nga romani dhe ja drejtova tenxheres:

— Unë s'jam keq — thashë.

— Mua s'më hahet hiç — tha gruaja — dhe atë që e ha më duket sikur e hedh prapa kurrizit.

— Një herë në ditë një nafor dua — tha plaka duke treguar dy majat e gishtërinjve me gishtin e madh.

— Po ti, moj Ardiana? — pyeti plaku.

Ajo shikoi Benin që kishte lënë detyrat, pastaj qeshi si me turp.

Ardiana ankohet gjithmonë për pjatën e vogël.

— Unë të shqep — u krekos Beni.

— Kurse mua s'më hapet «sqepi» fare — psherëtiu plaku dhe ktheu gotën.

— Nga duhani e ke — tha plaka.

— Duhani pinë gjithë bota, moj.

— Pinë, por jo si ti, që ngrihe natën si kukudh dhe ndez cigaren.

Plaku bëri sikur s'e dëgjoi. Ra përsëri heshtje.

Mirëpo plaku kishte hallin e oreksit, prandaj përsëri foli:

— A ka ndonjë ilaç për oreksin?

— Plot farmacia — u përgjegj plaka.

— Moj po ilaçet e farmacisë i provova unë, s'ka tjetër? — Asnjë s'po përgjigjej.

— Ka — thashë unë.

— Vërtet?! — Plaku u kthye nga unë.

— Vërtet.

— Çfarë ilaçi është?

— Kur ta sjell do ta shikosh.

— Sa ditë vazhdon kura? — pyeti plaka.

— Dy javë, po mund ta vazhdosh edhe gjithmonë.

— Po më bën kurioz — tha plaku.

— Edhe ne — e pasoi gruaja, —po vërtet ta kthen oreksin?

— Jo vetëm oreksin, por edhe të forcon fizikisht, nuk sëmure, bile të zgjat edhe jetën.

— Mos more!? — U çudit plaka me lugë në dorë. — Po ai qenka ilaç. Duhet të bëjë shumë para.

— Jo dhe shumë.

Si hëngrën darkë, fjetën.

Të nesërmen në orën 5.30 fiks Beni (i porositur prej meje, si burizani dhe portier rezervë i shkollës që është) bëri zgjimin.

— Ej, ç'bën ore, zgjove dynjanë!

— Çohuni shpejt — thirra.

— Ç'është more?!

— Po përgatitemi të pimë ilaçin e oreksit.

U çuan shpejt e shpejt plaku, plaka dhe ime shoqe,
pas tyre dhe Ardiana. Hapa derën e apartamentit.

— Zbrisni shkallët të gjithë!

— Ku po na çon, o bir?

— Të pimë ilaçin e oreksit.

Plaku mori pallton.

— Lëre pallton — i thashë.

— Ftohem — tha ai i çuditur.

— Të nxeh ilaçi, pas meje! — zbritëm shkallët dhe
filluam të ecnim me vrap rreth pallatit. Vraponim të
gjashhtë.

— M'u zu fryma — u ankua plaku.

— Nga duhani e ke — tha plaka.

Ai u nxeh. Filloi të vraponte më tepër, derisa doli
në krye të rreshtit.

Duke ecur pranë plakut i shpjegova se një javë para
se të pihet ilaçi duhet pregatitur trupi me vrapime dhe
lëvizje.

Plaku u bind. Hodhi sytë prapa dhe ju hakërrua
plakës:

— Hidhi këmbët, moj, se nuk do të të bëjë fajde
ilaçi. . .

Kur po i vinim për të dytën herë rrotull pallatit,
ndodhi ajo që edhe unë s'e prisja.

Gjithë pallati ishte ngritur më këmbë, ca veshur, ca
pa veshur, të trembur më prenë rrugën:

— Ç'ka ndodhur?! — pyesnin të habitur.

— Hajdeni me vrap me ne — u thirra.

I ramë edhe një herë rrotull pallatit.

— Ç'keni që i bini me vrap, ç'ju ka ndodhur?

— Asgjë — tha plaku — bëjmë gjimnastikë.

Tjetri zgurdulloi sytë.

— Gjimnastikë?!

— Po të duash futu në rresht — i fola.

— Futu, se ngordhe si miu — i tha im atë.

Ai u largua duke murmuritur me vete. Shumë të
tjerë e pasuan, por kishte edhe nga ata, që atë mëngjez
bënë gjimnastikë me ne.

Kaloi java. Me familjen tonë u bashkuan edhe tetë familje të tjera të pallatit.

Një darkë, pasi kishin kaluar 2 javë, u mblodhën përsëri në dhomën e zjarrit. Secili merrej me një punë. Ardiana kishte vënë në rresht tri kukllat e saj dhe u bënte gjimnastikë. Ora ishte 20.

— Opo do hamë darkë sonte — pyeti plaku me padurim.

— Ç'u bëre si Ardiana — i tha plaka, — po ti ke ngrënë katër herë deri tani!

— Nesër do të të sjell ilaçin e oreksit — i thashë plakut.

— Çfarë?!

— Ilaçin që ju premtova...

-- Jo, joooo! Mos e bëj këtë!

— Pse? — pyeta gjoja i çuditur.

— Sepse, nuk e dëgjon se deri tani kam ngrënë katër herë bukë, dhe ilaç më duhet mua tani, që të ha edhe dërrasat e dollapit të bukës. Pastaj... — plaku tundi kokën si me turp — pastaj ilaçin e pimë ne.

— Kush jua solli?

— Gjimnastika.

S'm'u mbajt të qeshurit...

REPORTAZHI IM

Edhe një ditë më mbeti nga dorëzimi i reportaznit tim në redaksi. Tani unë nuk po mendoja më për reportazhin, por për formën e triblimit që do t'i bëja redaksisë për të dalë nga sikleti; por, kot nuk thonë se ç'të sjell minuta nuk të sjell moti.

Atë ditë, si zakonisht në mëngjez u futa në klub për të pirë kafën, kur takoj xha Veliun, pensionistin më të vjetër të qytetit tonë.

— Po ç'u bëre, xha Veli?

— Ja, more, jesh andej nga fshati — më tha duke më përqafuar.

— Mirë që të gjeta, se litarin në grykë e kam.

— S'ka litar që na mbytet ne jo! Po kalamajtë si i ke?

— Kalamajtë? Lëri kalamajtë e lagjes, po kam një hall të madh.

Xha Veliu çapëliti sytë...

— Më kërkojnë ata të gazetës një reportazh për qytetin tonë si ka qenë...

— Qëndisua, ti për shkollë je marshalla!

— Mirë thua, po nuk njoh të kaluarën.

— Atëhere pyet ti, të flas unë, shkruaj ti.

— Shumë mirë. Atëhere jemi gati të fillojmë.

Plaku nxori geseën e duhanit, mbushi çibukun prej shtogu sa një xhezve dyshe dhe i dha zjarr. Mbasi mori mirë «kalldaja» foli.

— Urdhëro e pyet.

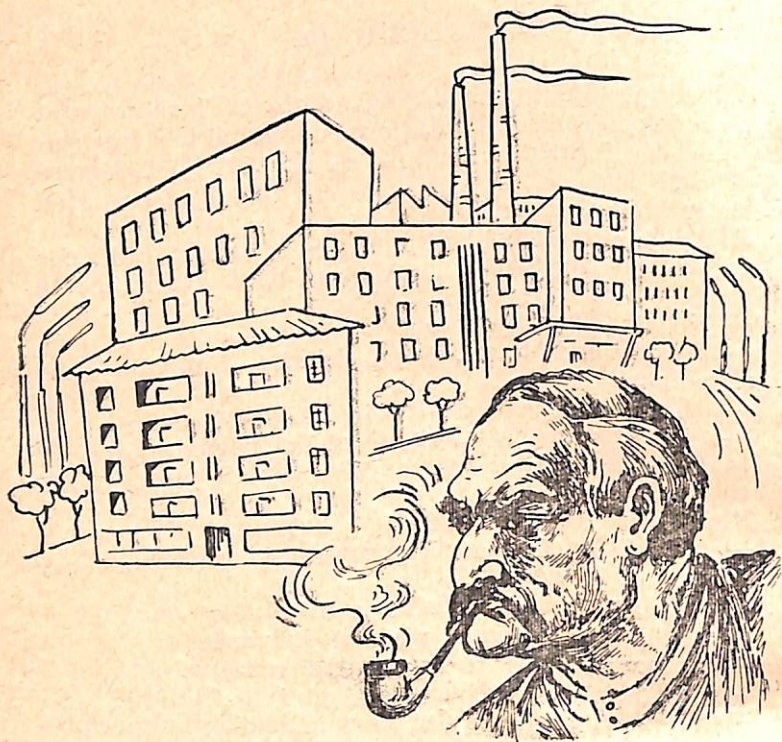
«Urdhëro e pyet», por çfarë të pyes. M'u ngatërrua radha e pyetjeve. Hë po, m'u kujtua:

-- Xha Veli, pyetja e parë është: «Si ka qenë qyteti i ynë para 25 vjetëve?»

Pensionisti hoqi çibukun nga goja, e cila i mbeti hapur nga habia:

— Për cilin qytet po pyet, or bir?»

— Po ja për qytetin tonë:

- Shkruaj. Asgjë.
- Si ta shkruaj asgjë? Habia kaloi tek unë...
- Asgjë, hiçgjë, zero.
- Aaa! E kuptoj ku e ke fjalën, mos e krahaso me qytetin sot, më thuaj si ishin shtëpitë, kasollet ose barrakat...
- Turçe s'të fola. Shkruaj asgjë për pyetjen e parë dhe vërtitu shpejt në pyetjen e dytë!
- S'e kuptoj këtë zeron t'ende, dua të them se një bazë ka patur...
- Po, këtu ke të drejtë, një bazë ka patur, ka qenë toka, dheu që lindi dhe rriti bijt e saj dhe ata pastaj e stolisën këtë tokë me këto që na shikojnë sytë.
- Këtë e shënova si hyrje të reportazhit, por me sa dukej letra do të më ngelej e bardhë.
- Xha Veliu thithte llullën i qetë, duke shikuar lapsin tim që po flinte.
- Ku mbeti?
- Te pyetja e dytë.
- Folë!
- Sa banorë ka patur qyteti ynë më 1944?
- Plaku zgurdulloi sytë dhe i ra çibuku nga dora:
- Bijë e xhaxhait, i thirri kamerieres, hiqi një kafe shqeto këtij djalit, më duket se ka zjarrllëk — u kthye nga unë dhe më vuri dorën në ballë.
- Digjesh pak, biri im. Na është prishur dhe ajo fabrika e akullit të vije një copë në kokë.
- «Mos më keqkuptoi», mendova. Ja përsërita dhe një herë pyetjen shkoqur.
- Mirë — tha — shkruaj! — Mirë që e kuptoi pyetjen, mendova dhe zgjova lapsin.
- Ama, dëgjo: saktë, s'i mbaj mend.
- Afërsisht.
- 4 miliard e pesëqind milion... (më ra lapsi nga dora)... mushkonja.
- E kam fjalën...
- Prit... 1501 ujqër, duke përfshirë këtu dhe beun, që e kishte irat këtë tokë...

Koka më vinte rrotull, më dukej sikur në dritaren
karshi po rrotulloheshin pallatet 4-5-katëshe me 12 mijë
banorët.

— 2700 lepuj, mos harro edhe fashistët italianë, që
organizuan krosin masiv pikërisht këtu tek është pallati
i kulturës...

— Xha Veli, mua s'më duhen lepujt...

— Epo tjetër gjë s'ka patur. Ferrat të duhen?

— Jo.

— Drizat, gorricat?

— Jo, jo.

— Atëhere pi kafen se t'u ftoh!

— Po reportazhi mbeti gjysmë, ata shokët...

— Mbushe me të sotmen — hidh sytë: Pak pallate
ke, mbushe me apartamente, mbushe me shkolla, mbushe
me kopshte, çerdhe, spitale, mos harro uzinën, kinemanë,
që e eshperoj me plakën gjithmonë...

— Pi kafen, mos u mendo!

— Mendohem se «Reportazhi» u bë për në hosten.

— Ashtu bëje, dërgoje në «Hosteni».

— Po gazeta?

— Gazetës t'i dërgojë një reportazh tjetër «Hosteni».

TË MBETI DOLLIA, KRYETAR

Mbledhja e asamblesë së kooperativës po mbaronte. Shumica e anëtarëve nuk do të ishin lodhur më shumë, sikur të punonin gjithë ditën në qilizmë, se sa atë ditë në mbledhje. Vetëm kryetari, edhe pse kishte dëgjuar mbi 50 diskutantë, dukej i freskët e gjithë gjallëri. Si ky kryetari ynë, o shokëni, besoj se rrallë takon. Gojën mjaltë, megjithëse kooperativa nuk ka asnjë koshere blete. Ai të përshëndet i pari, bile 30 m. para se t'i afroshesh ti. Të pyet për kalamajtë, interesohet për shëndetin e fëmijëve të lagjes... e për çfarë s'të pyet ky kryetari ynë!.. Por vetëm nuk i ecën puna të ziut në kooperativë. Me një fjalë s'ka «fat».

Ja për shembëll në mbledhjen e asamblesë e kritikuan se lopët nuk shkojnë mbarë në kooperativë dhe se shpendëve nuk u gjejnë as nishanin. A s'e kanë gabim ata shokë që kritikuan gojëmjaltin kryetar, se gjoja s'paska marrë masa për sigurimin e bazës ushqimore dhe të stallave e më the e të thashë? Po pse, more shokë, ç'punë ka kryetari me lopën. Kryetari është kryetar, dhe lopa mbetet lopë.

Po kryetari ynë di ç'bën. Ja, u ngrit të marrë fjalën. E shikonj si u buzëqesh të gjithëve, shikonj, shikonj! E pra nuk është gjynah nga zoti të kritikosh një alamet kryetari si ky. Sa i durueshëm: Të i zbut kurrizin me kritika, ai të buzëqesh. Flisni tani a nuk do mëshiruar ky njeri pa «fat». Priti sa u vendos qetësia, pastaj ja nisi:

Të dashura motra, të dashur vëllezër! Jam shumë i

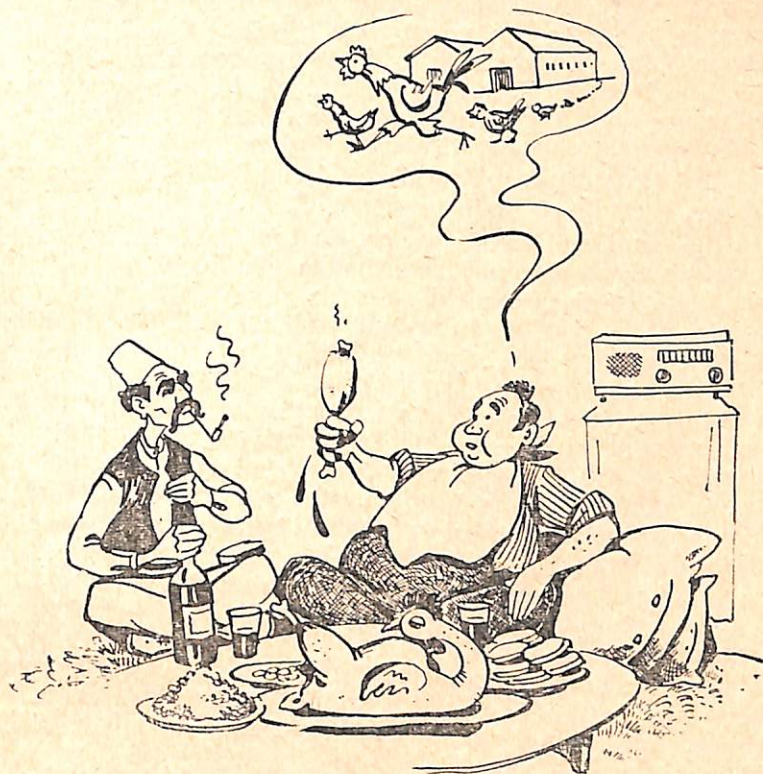
prekur nga kjo mbledhje. Një lëmsë, si lëmsë i punëve të kooperativës sonë më mbeti në grykë nga kritikata tuaja të dashura, të sigërtë dhe shumë e shumë parimore. Me shumë të drejtë mbi 50 e ca motra dhe vëllezër më kritikuan dhe unë i mirëpres se, siç thotë populli ynë, ai që të qorton edhe të do, ose le të shikojmë se ç'thotë një fjalë e vjetër egjiptiane për...

— Bjeri shkurt, mor shoku kryetar, kemi hallin e lopëve jo të egjiptianëve...

Kryetari ktheu kokën nga personi që i preu llafin dhe i derdhi një sherbet buzëqeshje, saqë kooperativisti u ul i penduar... — Aty do të vij, shokë, tek lopa. — U mendua pak pastaj nisi përsëri. — Lopa, motra dhe vëllezër, është bërë pak e çuditshme sot dhe shumë tekanjore. Po marrim si shembëll lopët foragjere. Ne u japim kashtë gruri ato s'e venë në gojë. Pse? Pa më thuaj ti, xha Trushi, para 20 vjetve lopët që mbanim ne a e hanin kashtën e grurit — (Plaku pohoi me kokë). E pra, shokë, më thoni, nuk mund t'i quajmë tekanjoze këto lopë, bile lopë me shumë pretendime? E kam fjalën se ne duhet të dallojmë dhe të saktësojmë masën e fajit. Fajin që ka lopa i rruat, fajin që kemi ne e ndajmë bashkë, sepse nuk është e udhës që të rëndojmë një ose dy persona... Ju, vëllezër dhe motra, me të drejtë kritikuat barinjtë, sepse i lënë pa ujë. Ashtu është, bile plotësisht e vërtetë. Por s'u bë kiameti, vëllezër, se në fund të fundit nuk u bënë njerëz, të shkretën. Ka pasur raste që ka mbetur edhe një brigadë pa ujë dhe asnjë nuk u ankua. Ju kritikuat barinjtë se kanë përdorur dajakun kundër lopëve. Edhe kjo e vërtetë është, shokë, megjithëse dajakun asnjë s'e do, por prapë ne, shokë, bëhemi nga giaku. Dhe ai i shkretë gjak, kur kalon temperaturën 37°, nuk e di se ç'bën. Unë mendoj se faji nuk qëndron plotësisht te barinjtë që kanë përdorur dajakun, por te lopët që thyejnë rregullat dhe disiplinën duke e bërë kështu dajakun me nyje. Këtu, shokë, unë nuk dua të mbroj barinjtë, sepse në fund të fundit ata i mbron...

— Krushqia, shoku kryetar — ja preu fjalën një e

re me shaminë e aksionit lidhur gushës. Kryetari s'e humbi torruan, megjithëse ajo që u tha që shumë e vërtetë (sepse dy barinj të e lopëve qenë të dy kunetërit e kryetarit), por qeshi, bile me gjithë zemër:

— Po pse, moj motër si thua ti, të mos bëjmë krushqi me njëri-tjetrin ne... ne jse, ne jse... Je e re dhe aq kupton ti. (Këtë herë kryetari foli nëpër dhëmbë). Ju kritikuat kryesinë se nuk kanë siguruar bazën ushqimore dhe se lopët duke qenë kockë e lëkurë japin qumësht sa nuk ngopet një kal'ama. Ashtu ësh'ë, motra e vël'ezër. Kritikë me vend e me mend. Vetëm ne, shokë, duhet të

gjejmë shkaqet e vërteta të gjendjes së lopëve. Pra unë mendoj se nuk është kryesorja baza ushqimore që lopëve u duken kockat si qeprat e stallave që kanë mbetur zbuluar, por merak, shokë, nepsi që kanë ato për jonxhë dhe hasëlle. Sepse vëllezër, merak dhe nepsi bluajnë përbrenda jo vetëm lopët por edhe njerëzit. Siç del nga sa thamë edhe në këtë çështje lopët ngarkohen me faj...

— O shoku kryetar! Më fal se të ndërpreva, por edhe unë jam dakord që lopët tona janë fajto, prandaj unë propozoj që lopët t'i dënojmë si më poshtë vijon:

— Propozimin mbaje për në fund — e uli kryetari si me lezet dhe u hodh te shpendët.

— Tani, vëllezër e motra, do t'ju flas për shpendët. Shpendët janë një pasuri e madhe për kooperativën. Në radhë të parë për mishin e tyre shumë të shijshëm, e dyta për puplat që mbushim jastëkët dhe ja këputim gjumit, e treta për vezët, e katërta për plehun dhe e fundit për këndezat që na zgjojnë herët, që të mos mbelemi në gjumë deri në orën dhjetë. Dikush nga ju tha se shpendët nuk rriten në kooperativën tonë. S'është e vërtetë, motra e vëllezër. Pa më pyesni mua? Unë po ju them vetëm një fakt. Mbrëmë isha për darkë tek shoku Hasan Laneti dhe kemi ngrënë një kaposh deti sa një dash. Çfarë shije lëre ore lëre. Apo nuk shkonte me verën 7 vjeçe? Apo s'e kishte rritur vetë shoku Hasan?

— Këtë vit rrita 30 krerë në pronën time — u lëvdua Hasani nga presidiumi.

— E, shokë, si thoni? Këtu nuk ju dhashë një rast të veçuar, sepse unë nuk kam ngrënë kaposh vetëm te Hasani, por edhe te Kapllani, te Lumani, te Stefani, Selmani...

— Si Sulltani e paske mbajtur veten o shoku kryetar — rimoi një nga diletantët e estradës së kooperativës. Kryetari bëri sikur nuk e dëgjoi, megjithëse asamblenë e mbuluan të qeshurat.

Kryetari qëndronte në këmbë duke mos ditur se duhet të ulej apo të vazhdonte. Nga kjo përfitoi kooperativisti, që deshi të bënte propozimin e dënimit të lopëve:

— Me leje, besoj se mbaruat shoku kryetar.

— Po, — mezi munda të përgjigjej kryetari dhe u ul. Fjalën e mori kooperativisti:

— Shokë, unë ja mbështes fjalën kryetarit tonë. Dhe ashtu siç thashë fajin më të madh e kanë lopët, prandaj propozoj që për shoqet lopë të marrim këto masa:

E para — Që t'u «vritet» barku lopëve, propozoj të dyfishojmë sipërfaqen e mbjellë me jonxhë.

E dyta — T'i heqim nga kasollet e vjetra e t'i çojmë në stallat e reja. Kështu, shokë, mendoj se do t'i bëjmë që të digjen nga malli për vendlindjen (kasollen e vjetër).

E treta dhe e fundit. — Meqenëse lopët tona pretendojnë për shumë gjëra, propozoj që t'u hiqet dajaku nga kurrizi si stoli e tepërt dhe t'u jepet shokëve tanë barinj si shpërblim i punës së tyre «shumë të ndërgjegjshme».

Si përfundim i propozoj asamblesë që të mendojë, të diskutojë e të vendosë se kush e ka bërë hallall një dajak të mirë nga shokët e kryesisë.

— Të mbeti dollia, kryetar, — foli vajza me shaminë e aksionit.

Kryetari u mblodh grusht...

VARIANTI «KU E KE KËMBËN»

Qemë mbledhur në dhomën e zhveshjes për një ndeshje të fundit dhe vendimtare futbollit. Çështja qëndronte: A do të qëndronim në kategorinë që ishim apo do të merrnim vizën për një kategori më poshtë. Me një fjalë, kur thotë populli: O hop, o top. Ndashjen e kishim me kampionin e kategorisë. Traineri, mbasi kishte pirë një gjysmë paqete dhe po hante bishtin e cigares me dhëmbë dha formacionin: Në portë Hasan Semitja... gjysmëmbrojtësi i djathtë Lamçe... Kur dëgjova emrin tim në formacion, u çova në këmbë si dikur profesorit të algjebërës dhe u përgjigja: Këtu. Kjo bëri që kokat e varura të ekipit të shpërthejnë në një gaz të papërmbajtur. Dhe jo pa shkak. Që ta merrni vesh ju unë futbollin e kam filluar qysh në kopsht. Derisa erdha në ekipin e të rinjve isha shumë mirë. Kur kalova me ekipin e të rriturve, (në moshën 22 vjeç) luajta vetëm dhjetë minuta në një ndeshje dhe po bëhen plot shtatë vjet që ushqehem me oreksin e një futbollisti. Po më në fund po shtatë vjet që ha stilin e rezervës me dhëmbë. Meqë ha e rri, jam trashur duke i përngjarë më tepër një mundësi të peshës së rëndë, apo një qoftexhiu se sa një futbollisti. Shkurt peshoj nëntëdhjetë e tre kilogram me moshë njëzet e nëntë vjeç. Prandaj, kur dëgjova emrin tim në formacion dhe aq më tepër në një ndeshje vendimtare, thashë se treneri ose do të kishte ngatërruar emrin ose do të ishte lajthitur nga koka. Po kështu edhe shokët, mbasi prenë

të qeshurit, po zgurdullonin sytë sikur në ekipin e tyre të ishte caktuar një lojtar pa këmbë e jo unë.

Po, treneri ynë di ç'bën. Pasi dha formacionin e lojës, filloi të shpërndajë detyrat: «Hasan Semitja do të kesh kujdes që si portier të mos flesh shumë në portë, pasi ka bërë vaki që nga tridhjetë-dyzet metra topi të përqafojë rrjetën. . . » Kur erdhi radha ime u çova në këmbë për të marrë detyrat dhe variantet, por treneri më la si hu gardhi dhe, mbasi i dha detyrën gjysmëmbrojtësit të majtë, kaloi tek vija e sulmit. U ula duke menduar se më bënë veshët dhe se unë edhe këtë herë si shtatë vjet me radhë do të haja mbeturinat e stolit të rezervës. Por treneri ynë di ç'bën. Kur mbaroi me të gjithë, thirri: Lamçe Lamçja.

— Këtu, — u kristalizova qiri më këmbë.

— Tek ti e kam shpresën — më tha, duke më hedhur një shikim që ishte për t'u mishëruar.

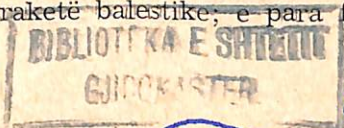
Mua më luajti festja e kokës, (megjithëse nuk kisha fare). Unë shpresa e trenerit, unë shpëtimtari i ekipit. Unë që s'kisha parë ndeshje me sy të shpëtoja ekipin, unë. . .

— Mos u çudit, ti sot do të na nxjerrësh nga balta, — foli përsëri ai. «Me të vërtetë këtij ose i kanë luajtur burgjitë ose unë jam në ëndërr» mendova.

— Dëgjo detyrat, — foli prerë treneri im. — Ti ke për detyrë të mbash gjysmësulmonjësin e majtë, dmth lojtarin Nr. 10. Disa të dhëna për të. Lojtar i peshës së rëndë. Sipas njoftimit që kemi nga njerëzit tanë deri dje, peshonte tetëdhjetë e tetë kilogram. I fortë, jo shumë i shpejtë, por shuter i kalibrit të rëndë. Pra detyra jote është që ta bllokosh me ç'të mundesh. Por gjithmonë duke mos u larguar nga varianti i lojës «ku e ke këmbën».

— Nuk e kuptoj variantin, shoku trener. Unë kam luajtur vetëm me variantin «ku e ke topin».

— Atë do ta shpjegoj — tha treneri — dhe nisi: Varianti «ku e ke këmbën» ndahet në tri faza, tamam si një raketë balistike, e para faza e propozimit; dmth

20242

kur të afrohet pranë, ti do t'i propozosh që të rrijë urtë e të mos bëjë ndonjë të pabërë se përndryshe vjen faza e dytë, e cila është faza e presionit psikologjik, që do të thotë: Luftë e hapur psikologjike kundër kundërshtarit. Po nuk dha rezultat faza e parë dhe e dytë, menjëherë vere në përdorim fazën e tretë, dmth atë të fundit «ku e ke këmbën». Qartë!?

— Si urdhëron!

— Zhvishuni! Ne do të fitojmë. Traineri u hodh në gjysmën tjetër të paqetës, ndërsa ne po zhvisheshim e visheshim.

Sa filloi loja unë u gjenda pranë kundërshtarit tim, e përshëndeta dhe ai duke buzëqeshur më ktheu përshëndetjen. «Mund të merrem vesh» mendova. Sa doli topi në anësore, ju afrova kundërshtarit dhe i fola duke nisur kështu fazën e parë.

— Dëgjo, mik vëllai. Është më mirë të rrih rehat e të mos kapësh top me këmbë, se përndryshe do të vë në përdorim fazën e dytë.

— Çfarë the? — zgjati qafën ai. Ja përsërita edhe një herë.

— Më duket se ke dalë nga faza ti, «mik vëllai» — më përqeshi ai.

— Ashtu, mirë. Tani po të rregulloj unë me fazën e dytë, mendova dhe hodha sytë nga traineri. Ai ma bëri me shënjë se çdo gjë po shkonte vaj. Teksa merresha vesh me trainerin, dhjetëshi i tmerrshëm mori një top dhe fluturoi në drejtim të portës. Mirë që u pengua vetë me këmbët e tij, se përndryshe i «shkundj pluhurin rrjetës». I afrohem dhe nis fazën e dytë.

— Kur je bërë futbollist, ti ke qenë ngritës peshe?

— Pse, nuk të pëlqej? — më pyeti.

— Për mundës shumë.

— Vërtet?

Sakaq topi erdhi tek ne. Ai mori topin, ndërsa unë u rrokullisa duke marrë edhe një goditje të lirë. I falemi nderit gjyqtarit, që i pati sytë prapa qafës. Kundër-

shtari protestoi, arbitri e paralajmëroi, kurse unë vazhdo-
va fazën e dytë.

— Shko ha mëna, i thashë për ta nxehur. Ai s'm'u
përgjegj. Përkundrazi qeshi duke stopuar një top me
gjoks dhe sa e hodhi për tokë, ja veshi me të majtën,
sa u tund shtylla e portës. Portieri u largua nga porta në
panik, duke kujtuar se i ra shtylla transversale kokës.
Traineri im, i alarmuar u çua në këmbë dhe më tregoi
tre gishtërinj, dmth më urdhëronte se duhej të filloja fa-
zën e tretë. Unë ju qepa kundërshtarit që ecte me top

dhe, duke dëgjuar edhe britmën hysterike të një tifozi të orëve të para, e preva nga këmbët si presh zhypi. Gjyqtari më thirri e më paralajmëroi, se në rast përsëritjeje do të largohesha nga fusha. I afrohem trainerit dhe e vë në dijeni përsa më tha gjyqtari. Ai s'e prishi terezinë.

— Vazhdo të punosh me fazën e tretë — tha shkurt, — sa thotë gjyqtari, s'i bën të gjitha.

Dhe unë vazhdova derisa pa e ditur e preva edhe një herë brenda gjashtëmbëdhjetëshes. Penallti! Gol!.. Kurse unë lashë fushën. Kështu faza e tretë ngeci. Ekipi ra një kategori më poshtë, ndërsa unë hoqa dorë fare nga futboll.

HAJDUTËT E KOHËS

Përralla?! Jo, jo vëlla, hajdutë të vërtetë, që të vjedhin në mes të ditës, bile me aprovimin tënd, me dëshirën tënde. S'e beson? Ashtu është. Me të vërtetë që nuk të besohet. Por ja, le të flasim bashkë e ta shohisim mirë e mirë. Për shembull ti çohesh prej gjumi në orën 5 (në qoftë se nuk të zgjojnë më parë nallat e fqinjës, që ke mbi kokë). Si, nuk çohesh dot në orën 5? Jo?! Atëhere me siguri ke fjetur vonë mbrëmë. Nejtë, e zëmë se u çove nga shtrati në orën 6.30 dhe punën e merr në orën 7. Pra të mbeten plot 30 minuta për të bërë veprimet e mëngjezit. Dhe është e qartë se, meqënëse je vonë, zë i bërtet në mos gruas, nënës: «Shpejt, më mblidhni mëngjezin. Lëviz duart! Apo s'të ka dalë gjumi». Dhe të drejtë ke, sepse gjumi nuk del aq shpejt. Pastaj u hedh dy grushta ujë syve dhe sillesh anës për peshqirin, të cilin e ke pranë hundës. Dhe ti zë e grindesh prapë: «Ku është peshqiri. O po si nuk gjeta një herë një gjë në vendin e saj». Ashtu është, vëlla çdo gjë duhet të jetë në vendin e vet, bile edhe trutë duhet të jenë në vendin e tyre...

Dhe, kur mbaron veprimet rrufe të mëngjezit, zbret shkallët nga katër-pesë, duke u përplasur në kthesat, në mos me komshiu, që ngjit qetë-qetë shkallët, mbasi ka lënë turnin e tretë. Sa zbret në trotuar i hedh një sy orës dhe psherëtin: «Uf ç'më bëri ky gjumi i shkretë». E pra ç'të bëri? Të vodhi kohën. Shikom edhe një herë

orën dhe për çudi vëren se agrepi i minutave tregon hyrjen e kafenesë, sikur të jetë shigjetë busulle që tregon veriun. Nisesh në pikë të vrapit për në anën tjetër të bulevardit, ku ekspresi të fton, duke i dalë para një maqine, që frenon me zhurmë. Mirë që u ndodh një shofer i kujdesshëm, por po të kishte qenë një tjetër që ta kishte mendjen për mëllenja, ç'do të kishte ndodhur? Kuptohet se ti do të kishe dëmtuar parafangot e automobil. Apo jo?

Hyn në kafenenë bosh dhe pa e përshëndetur banakieren i thua:

— Shpejt një kafe me pak! — Kurse ajo... Kurse ajo ta kthen qetë, qetë, duke mbllaçitur një byrek taze:

— Mbushu me frymë njëherë, se të doli xhani!

— Të lutem shpejt, se më vajti ora e punës — i thua përsëri. Kurse ajo me siguri merr një leckë dhe pastron ekspresin me nge dhe ti pa tjetër fërkon këmbët në çimento, sepse të djegin shojet e këmbëve. Tek e fundit, sa merr ajo xhezven në dorë, qëndron urbani. Ti le banakieren me xhezve në dorë dhe futesh me vrap në derën e hapur të autobusit duke frenuar tek një plakë me një shportë me vezë, që i bie nga dora. Vezët stolisën këpucët dhe pantallonat e pasagjerëve, ndërsa plaka, mbasi çohet nga plonzhoni vë duart në kokë dhe ti vë dorën në xhep.

Ja pra, ç'bëri gjumi, ky hajdut i kohës...

Por prit, mos u nxito, se ti e di që kusuri të sjell kusurin. Tani e merr fjalën shoferi:

— Kush ja theu vezët plakës?

— Unë — thua ti. Pastaj për ta qetësuar shton. — Ja pagova një për një.

— Po autobusin tim, që u bë si halet e pazarit kush e paguan? — Harbut i madh na paskësh qenë ky shoferi.

— Më fal — belbëzon i zënë ngushtë.

— S'mbahet shtëpia ime «me më fal» — ta kthen ai dhe vë në përdorim një dënim individual. Sepse, ta themi në parantezë, disa shoferë të urbanit «janë të lejuar» që për pasagjerët të përdorin dy lloj dënimesh:

Dënimin individual dhe atë kolektiv. Dënimin i parë i jepet individit si «thyes» i rregullave të qarkullimit, kurse për dënimin e dytë do të bëjmë fjalë më poshtë. Pra shoferi të thërret tek hunda:

— Hidhu poshtë! — Ti s'lëviz. Ai të mbërthen prej jake, kurse ti kapesht nga këmbisha e tij. Autobusi elektrizohet derisa shoferit i është mbushur mendja top se nuk mund ta zbatojë dënimin individual, prandaj vë dënimin e dytë, atë kolektiv:

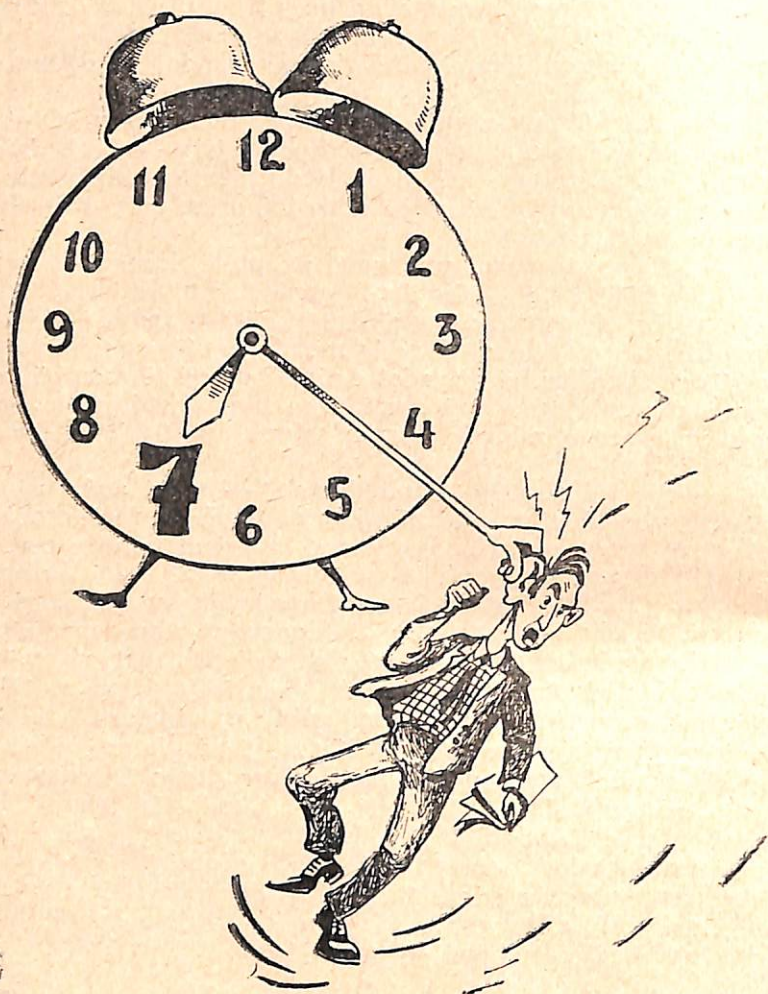
— Ashtu, nuk zbret — të thotë duke hequr dorën nga jaka e shkon e ulet në sedilen e tij: — Po nuk e zbritët atë, autobusi nuk nisët. Hedh këmbën mbi këmbë dhe tymos me nge. Të gjithë shikojnë orën, edhe ti bashkë me ta: 7 pa 7.

— Turp, të shkoj unë vonë në punë, kur asnjëherë s'e kam bërë këtë — thotë një punëtor i moshuar.

— Do na e fitojnë garën të tjerët — thotë një i ri me dëshpërim dhe sjell ndër mend se një nga pikat e garës së shpallur në brigadat e rinisë që që të mos bënin asnjë minutë vonesë në punë. Dhe ti pa tjetër thua: «I ziu unë, sot e mbusha kupën, çfarë do të them para kolektivit. . .»

— Shoku shofer — foli dikush, — nisni autobusin, përndryshe do të mbani përgjegjësinë për vonesën tonë. Shoferi u bind, ndezi motorin dhe i vuri marshin e parë. Të gjithë morën frymë lirisht, kurse ty të kaloi «azma bronkiale». Por «s'që e thënë» të mbaronin kusuret sepse, ndërsa të gjithë po prisnin që shoferi të vinte marshin e dytë, ai fërshëllente tërë qejf duke i mëshuar gjysmëgazi pedanit në marshin e parë. Me një fjalë tani po fillonte dënimin kolektiv, ose më saktë një torturë e vërtetë për pasagjerët. Autobusi lëvizte i përgjumur. Pasagjerët qenë luhatur gjithë para, sikur donin ta shtynin autobusin më shpejt. Dhe ti? Ah! Ç'më bëri gjumi! E sheh pra se të vodhi kohën, kohën e shtrenjtë, që shumëkush e krahason me floririn. Jo, i dashur, e kanë gabim, sepse floririn edhe në qoftë se ta vjedhin e vë përsëri në vend koha, kurse kohën nuk ta kthen kurrë floriri, qoftë edhe me ton të peshojë ai. . .

Autobusi ecte me 5 km/orë. Plaka, së cilës ja bëre pazarin shpejt, po gërhinte mendjembledhur me gojë hapur, ndërsa të gjithë, bashkë me ty po kryenin me vetëmohim dënimin kolektiv. Tek e fundit në 7.15 arrite në hyrje të uzinës, ku të pret xha Brahusi, portieri i uzinës.

— Mirë mëngjez, xha Brahush — e përshëndet t'i, ndërsa ai nuk të përgjigjet, por ngre bastunin në drejtim të orës së uzinës, që shënon plot 7.15.

— E shkela, thua nëpër dhëmbë.

— S'e shkele jo, por e qullose — të përgjigjet ai, duke tundur kokën e thinjur kërcënueshëm. Ti nisesh të kalosh portën, por ai të nxjerr bastunin para si postëbllok:

— Kam urdhër të mos lejoj njeri të huaj pa lejen e drejtorisë.

— Jam punëtor i uzinës, xha Brahush — i thua ti i çuditur, kurse ai ta pret bishtin me kërcu.

— Punëtorët e uzinës erdhën qysh në orën 7 pa 10.

E ti ngelesh si hu para xha Brahushit, që numron tepijet me llullë në gojë. Dhe ashtu më këmbë sjell ndër mend orën 5 të darkës së kaluar, ku kishe lënë takim me një hajdut tjetër të kohës, jo më pak i rrezikshëm se i pari, me dominonë. E mpleksët një katërshe të zjarrtë, bile ti e fillove lojën me dopio gjashtë, pastaj loja vinte zinxhir: gjashtë me katër, katra me fushë, fushës me dopio fushë dhe deri në orën 9 të mbrëmjes i kaluat katër orë fushë me lule të dominosë. Më në fund, katërshja juaj, fiks në orën 9 u gjend në pijetore, një hajdute tjetër e kohës, ose e motra e gjumit dhe kumbara e dominosë. Në mos besoj, shpresoj se e kupton që hajduti, duke pasur shok hajdutin, të përqafton me të. Apo jo?

Të kujtohet pa tjetër se, kur u fute në shtëpi në orën 12 pa një çerek të mesit të natës, gjete kolopuçët që të pritën kaq shumë në gjumin e... tretë dhe gruan apo nënën duke dremitur pranë sobës gjysmëshuar mbi pjatën e gjellës së ngrohtë.

Më fal, i dashur, se të lashë tek porta e uzinës, megjithëse ti, në të vërtetë nuk mbete atje. Dhe mirë bëre që u përpoqe plot tre çerekë ore derisa fillove punën. Por edhe puna atë ditë nuk të shkoi mbarë, se «të zuri dielli pa larë». Duke pasur mendjen te peripecitë, që thamë e jo te puna, preve pak gishtin e vogël. Ai shërohet shpejt, por kohën e vjedhur nga hajdutët s'ta kthen, njeri, qoftë sikur të presësh edhe kokën, megjithëse nuk

e ke pasur në vend. Tornua zhurmon dhe ti mendon fjalën tënde para kolektivit. S'ka gjë se thua po atë që ke thënë njëherë. Ty s'të kujtohen. Dhe ka shumë si ti. — Çfarë kanë premtuar. Ja ti e fillove kështu:

«Të dashur shokë!. .» Nuk do që ta përsëris?! Mirë, por më mirë do të qe sikur ta kishim inçizuar fjalën tënde dhe ta dëgjoje shpeshherë.

Tani në fund do të më pyesësh. Pse unë nuk diskutova për ty në atë mbledhje?

Ja këtu qëndron gabimi im sepse, saherë që kam diskutuar e të kam kritikuar, ti asnjëherë s'më ke kuptuar, por ke varur buzët, prandaj diskutimin tim, që s'e bëra, po ta dërgoj me shkrim, pikërisht këtë që lexuat.

SYZET E ZEZA

Më hëngri kurrizi dhe mua dhe shkrova një tregim. Në fakt faji (të shprehemi ashtu si disa, që e kanë bërë zakon në autokritikë), s'qe gjithë imi. por i shokëve të mi, që ma ngritën mendjen mua (kot nuk thonë mos merr mendtë e botës).

Meqë e shkrova, thashë ta shpie në ndonjë vend për botim. Kështu bëra. Shkova me tregimin në dorë në redaksinë e revistës «Xixëllonja». Trokita në një derë dhe u futa. Pranë një tryeze qëndronte një njeri me syze të zeza.

— Erdhe? — pyetën syzet e zeza pa e ngritur kokën nga shkresat.

— Erdha, u përgjegja gjithmë emocion.

— Shyqyr, më në fund, se më mbeti faqosja e numrit nga tregimi yt.

— Ju falemi nderit, jeni shumë i mirë. Dhe me vete mendova: «Duhet të kem shkruar diçka të mirë, derisa e ka marrë vesh edhe ky shoku i redaksisë. Po ku e mori vesh vallë? ... Ej! Si ikën fjala! Duket nga shokët e mi». ... Mendimi ngriu atje ku qe, se këtë herë syzet e zeza më qenë drejtuar si dylbi snajperi:

— Ti?!

— Unë, po...

— Nga erdhe?

— Nga dera, — më shpëtoi mua.

— Këtë e di. Nga dritarja nuk mund të hyje, se jemi në katin e katërt, po... dua të them se Karafili ku shkoi?

— S'pashë njeri përveç nesh, i thashë.

Personi, mbasi hoqi syzet dhe zbuloi dy sy të vegjël, të rudhosur, «shumë dashamirës» rregulloi kravatën me një dorë, kurse me dorën tjetër shtroi pesë qime të kokës duke u veshur kështu me petkun e zyrtarizmit.

— Ç'kemi? — tha.

— Falemi nderit, ju si jeni, mirë? Ktheva përshëndetjen duke kujtuar se këtë gjë bëri edhe ai.

— Të pyeta për çfarë ke ardhur. Bjeri shkurt!

«O, të falemi nderit. Ky të rënka në çaçkë të kokës pa e matur fare dhe nuk të mbaka me ujë të ngrohtë. si ndonjë tjetër, sa të të nxjerrë të paktën nga dera». Mora zemër.

— Kam sjellë një tregim.

— Tregim?

— Si urdhëron!

— Është gjë e mirë kur shkruan tregime. Të parin e ke?

— Po!

Doja t'i thosha dhe të fundit po u mbajta.

— Me çfarë merret tregimi yt?

Ja tregova me një frymë.

— Temë e rrahur, më tha duke nxjerrë paqetën, shumë e rrahur bile.

— Po unë e kam rrahur me pambuk.

— Humor?

— Po!

— Humori është gjë e mirë, por në pamje s'më dukesh humorist.

— I ngjaj gjyshit, se edhe ai dukej shumë nursëz, po shkrinte një fshat të tërë kur bënte llogje tek lëmi.

— Vërtet?

— Ju betohem!

Ai u mendua një copë të gjatë, sikur do të bënte një ndarje të re të botës në kontinente, pastaj foli:

— Pa ma jepni pak!..

«Eh, shyqyr që pranoi t'i hedhë një sy» mendova. Nuk di e lexoi apo jo por, më në fund, mbasi e palosi, tha:

— Dëgjo, more djalë: Tregimit tënd i mungon strumbullari, kupton?.. Jo?! . Mirë, po ta shpjegoj unë, vetëm më parë thuamë, nga fshati je?

— Po.

— Shumë mirë. Në fshat, kur duan të vënë një mullar me bar, në fillim ngulin një dru të gjatë që quhet strumbullar, pastaj rreth tij grumbullojnë barin, ose kashtën. Me një fjalë po nuk qe ky farë strumbullari, bari kalbet dhe nuk ka derr e jo lopë ta hajë, kupton?

— Si urdhëron!

— Tani ikë e vëri strumbullarin dhe sille përsëri! — U çua në këmbë: — Ju presim me padurim, ju falënderojmë për bashkëpunimin, të fala shoqërore...

Kur u afrova tek dera, ajo u hap kaq me vrull, sa më theu turinjtë:

— U vonova pak, — tha ai që hyri — por, më beso, se nuk kishte djall që t'i plotësonte tri faqe të daktilografuara... Më tej nuk dëgjova se mbylla derën duke fërkuar hundën që m'u bë përshesh.

Pas një jave trokita përsëri po në atë derë dhe para meje dolën prapë syzet e zeza:

— Ti?!

— Po, unë kam ardhur...

— Mos je ai i strumbullarit?

— Si urdhëron!

— E vure? — pyeti duke zgjatur dorën.

— Cilin?

— Strumbullarin.

— Si urdhëron!

— Shumë mirë. Po ta shikojmë njëherë. Ai u krodh në tregim dhe gjatë leximit vetullat kaleshe ju varën mbi sytë e vegjël. Dukej aqik se nuk e pëlqeu.

Tek e fundit ngriti kokën dhe nëpërmjet një buzëqeshjeje të pikturuar keq tha:

— Tregimi është shumë i hallakatur...

— Nuk kuptoj!

— Ta shpjegoj unë, por më parë më thuaj, a merr vesh nga futboli?

— Luaj me skuadrën e kooperativës në mbrojtje.

— Shumë mirë, tha i kënaqur. — Tani do të më kuptosh. Për shembëll, kur skuadra jote do të hajë një gol qyl, çfarë do të bëjnë mbrojtësit?

— Do të shahen njëri me tjetrin.

— Jo. Do të hapen, do të shpërndahen dhe do të shkojnë përpara duke lënë detyrën e tyre: mbrojtjen. Pra mund të hanë qylin e dytë, kuptove? Kështu ka ndodhur edhe me tregimin tënd. Kur ke ngulur strumbullarin, (dhe këtë duhet theksuar se e ke ngulur shkëlqyeshëm) të është shpërndarë tregimi; që t'i vëmë krye muhabetit, tregimi tënd u rregullua nga strumbullari, por vuan nga shpërndarja. Kupton?

— Si urdhëron!

— Tani ikë e bëj grumbullimin e mbrojtjes, pardon, të tregimit doja të thosha rreth strumbullarit dhe sille përsëri. — U çua më këmbë:

— Ju presim me padurim, ju falenderojmë për bashkëpunimin, të fala shoqërore... Kur më zgjati dorën, si të njohur që u bëmë me syzet e zeza, u hap dera dhe në të u fut njeriu që më përsheshi para një jave turinjtë.

— Ooou! — syzet e zeza u ngritën më këmbë. — Ku na humbe, i dashur Karafil, të paktën të kishe ardhur për honorarin... Po a e di sa bujë bëri tregimi yt?... Meqë kisha mbaruar, u largova duke menduar për tregimin tim.

U vonova një muaj të tërë, sepse nuk kishte djall që të bënte grumbullimin e tregimit tim. Së fundi, mbasi u binda se tregimin tim e kisha shtrënguar fort mbas strumbullarit, u paraqita për të tretën herë te gjyslyket e zeza.

— Ti?!

— Po, unë, kam ardhur...

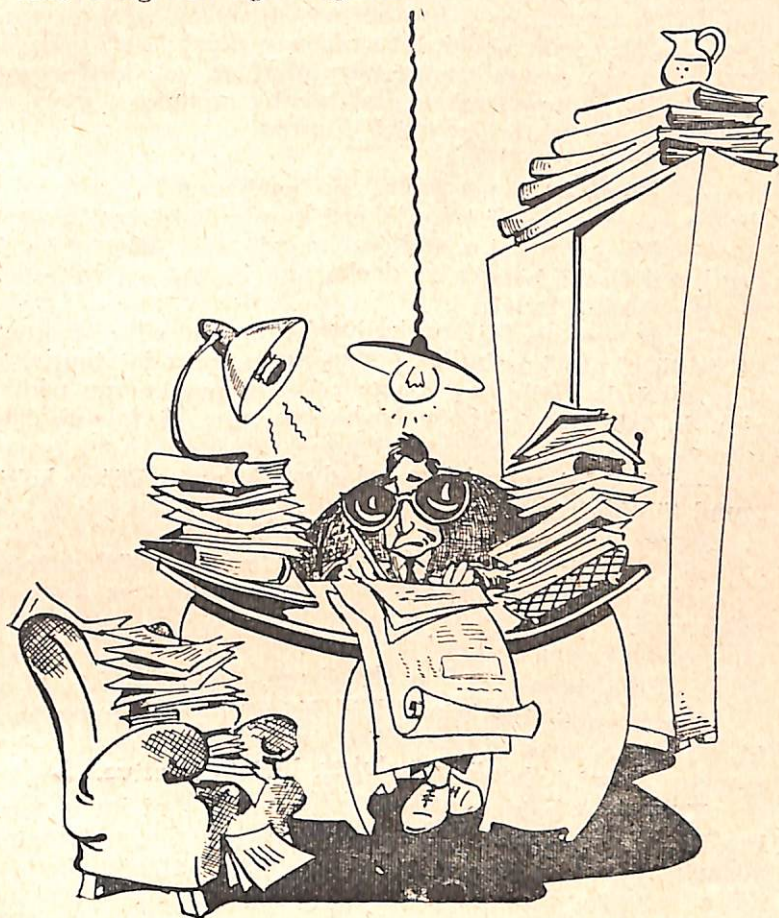
— Ah, po, je ai i strumbullarit.

— Isha, sot jam i shpërndarjes.

— Pse në degën e shpërndarjes punoni ju?

— Jo, jam i grumbullimit.

- Nuk të kuptoj!?
- Kam ardhur për tregimin që vuante nga shpërndarja, dhe tani e kam të grumbulluar.
- Mrekulli, ma jepni pak, ju lutem!
- Po e lexonte për të tretën herë, ose të paktën bënte sikur e lexonte, ndërsa unë prisja më këmbë. Syzet e zeza u ngritën nga tregimi:

— Sa mirë e keni çimentuar rreth strumbullarit, oh! Sa mirë, më kënaqe! Pa dëgjo, more shok: Sikur edhe ata të ndërtimit të kishin marrë shembull nga ti për një shtrëngim të tillë, ju betohem për fjalën e nderit, se asnjë tarracë nuk do të qe çarë e të na freskonte në janar, por... u përtyp ai, dhe kjo «por» për mua në gojën e tij ishte njëloj sikur të hiqte sigurecën e automatikut e ta përplaste breshërinë e tretë në gjoksin tim. Por... Dëgjo, mik vëllai, — vazhduan gjyslyket e zeza — tregimi juaj u rregullua nga strumbullari, sa s'ka furtunë ta rrëzojë, u çimentua sa dhe bomba atomike i merr të keqen, vetëm është i paarrirë, kupton?

— Jo, ju përgjegja.

— Hëm — u përtyp ai si ta shpjegoj... Hë, m'u kujtua: A ke ngrënë ndonjëherë kumbulla të papjekura?

— Me sa mbaj mend vetëm një rast, dhe atëherë pas kumbullave hëngra ca dacka nga im atë, sa edhe sot më përvëlojnë faqet.

— Bravo, rast i mrekullueshëm. Pra edhe tregimi yt është si ato kumbullat e papjekura, prandaj tani ikë, piqe mirë dhe sille. — U ngrit: — Ju presim me padurim, ju falenderojmë për bashkëpunimin, të fala shoqërore...

— Më falni, mbasi jam i ri, dua t'ju pyes: Për sa kohë mund të piqet tregimi im?

Syzet e zeza qeshën:

— Si të jetë zjarri, por kujdes, se nga dëshira për ta pjekur mirë mos e djeg, ose, s'ka çudi mos digjesh edhe vetë.

— Ju falemi nderit!

— S'ka përse, të fala shoqërore...

Ndërsa unë zbrisja shkallët, Karafili i ngjiste ato me të shpejtë e madhështor. «Hej dynjallëk: ca ngjiten, ca zbresin. Kësaj i thonë, më duket, lëvizje relative...»

Këtë herë kaluan tre muaj derisa tregimi im u poq. Pra për të katërtën herë brenda pesë muajve u ndodha përballë derës së njohur. Trokita. Nga brenda u dëgjua një zë gruaje që më ftonte të hyja.

- Mirë mëngjez!
- Mirë se erdhe, urdhëro ulu — vajza më tregoi kulttukun. Mbasi u përshëndetëm e pyeta:
- Ku është shoku redaktor?
- Cilin kërkoni personalisht? Meqë as emrin s'ja kisha mësuar i thashë:
- Ai me syze të zeza.
- Është transferuar në një detyrë tjetër — më tha — po të doni ta takoni, e gjeni magazinier në NTFZL.
- Po tregimi im, unë mezi e poqa tre muaj rresht?!
- Sille ta shikojmë bashkë — tha ajo.
- Pse juve...
- Unë kam ardhur në vendin e tij. Sakaq redaktoren e re e thirri kryeredaktori dhe unë mbeta vetëm në zyrë pranë tryezës duke lexuar edhe një herë tregimin tim.

I «VDEKURI» TREGON

Më «vdiq» shoku im Petro dhe unë e mora vesh shumë vonë. I fundit. Kishte qenë burrë i mirë, i pashëm. Lëre, ore, lëre çfarë qejfi kemi bërë! I ziu! Morëm leje nga puna si unë e gruaja dhe me trenin e mëngjezit u nisëm të ngushëllonim familjen e të ndjerit. Por, për çudinë tonë, në vend të një pamjeje të përmortshme, për të cilën ishim përgatitur, na zuri syri të «vdekurin» në oborr duke u hedhur bukë pëllumbave. Gruaja nxori një klithmë habie dhe u mbështet në krahun tim, ndërsa unë, megjithëse me zemër të dobët, munda të mbahesha si burrat I «vdekuri», me të dëgjuar kujen e gruas. u kthye nga ne, aspak i habitur. Bile u afrua duke buzëqeshur:

— Mirë se ardhët! — na përshëndeti.

Mora zemër:

— Si je?

Ai tundi kokën si me mosbesim:

— Nuk e di... Më duket se nuk jam fare...

Gruaja zgurdulloi sytë, kurse mua mu kyç fare. Fillova të pickoj gruan në krah se mos ishim në ëndërr dhe, në përpjekje për të dalë nga situata, u qorrolisa më keq.

— Të rroni vetë! — i thashë, siç isha i përgatitur.

— Pse, kush ka vdekur? — buzëqeshi ai.

— Po ja... ne morëm vesh se...

Fjalën na e preu postieri me një tufë telegramesh ngushëllimi (gjithsej tetë) e duke buzëqeshur, sikur të

sillte ftesa për martesë. Petrua i hapi një nga një, pastaj i mb'odhi përsëri bashkë dhe, duke m'i treguar, tha:

— Ka njeri që më kundërshton se nuk kam vdekur?..

Më në fund sime shoqeje, pasi u siguria se miku ynë ishte shëndoshë si molla, ju zgjidh gjuha:

— Aman, Petro, për kokën tënde, lëri shakatë, se po më bie të fikët!

U futëm brenda.

— Pa hë, na trego, si ndodhi kështu? — e hapa edhe unë, më në fund, gojën.

— As unë s'e di si ndodhi, — filloi Petrua tregimin.

— Di vetëm që atë ditë u ngrita tërë qejf nga shtrati dhe po u hidhja një sy portokalleve, kur para shtëpisë sime ndali një «Gaz 69» dhe prej andej dolën dy vetë që mbanin tim bir prej krahu (djali i Petros punonte në qytetin tim). Zemra gati sa s'më pushoi kur, sa më pa, ra i zalisur. Të dy shoqëruesit e morën para duarve. U thirra si i marrë:

— Çfarë i ka ndodhur?..

— Shëëët, — ma bëri njëri nga ata, — nuk e dini se i ka vdekur i ati?

Më luajti çarku i kokës!

— Ai shkoi e vate, — tha tjetri, — por kemi hallin e djalit.

Sakaq gruaja doli te shkallët dhe, kur pa djalin në atë gjendje, u këput e ra edhe ajo e zalisur nga shkallët mbi trëndafilat. Vetëm unë, i «vdekuri», mbahesha aq, sa mund të mbahet një i vdekur... Të dy shoqëruesit, pasi dërguan shoferin për të marrë mjekun, më shtrënguan dorën fort, më përqaftuan me psherëtima duke më ngushëlluar:

— Të rroni vetë!

Në ato raste njeriu u hutuaka aq shumë, sa mbetet si një copë dru i thatë. Kështu edhe unë mbeta as gjallë as vdekur. Bile më dukej sikur me të vërtetë kisha vdekur...

— Bëhu burrë, — më dha zemër njëri nga shoqërue-

sit. Pastaj më futi në xhepin e xhaketës një pako me bankënota.

E mblodha disi veten:

— Ç'po bëhet këtu, ç'janë këto?!

— Ndërmarrja ndihmon për fatkeqësinë. T'i kini për varrim.

— Varrimin e kujt? — pyes.

— Pse, e bëtë varrimin ju? I shkreti djalë që nuk e pa për të fundit herë!..

— Cilin të shikonte? — thashë.

— Babanë, Petron, që ka vdekur.

Në atë kohë e mblodha veten:

— Petrua jam unë, — thashë me një frymë, megjithëse m'u duk sikur i gënjeva.

Ata u çuditën dhe lëshuan një thirrme habie. Pastaj njëri prej tyre tha nëpër dhëmbë: «U çmend, i shkreti!», ndërsa tjetri: «Do të jetë i vëllai i të ndjerit». Dhe u kthye nga unë.

— Mos jini i vëllai ju?

S'u mbajta dot më:

— O shokë, o vëllezër, jam unë Petrua, që mos qofsha! Ç'është kjo hata që më ra?!

Ata u shikuan sy ndër sy, dhe ai shikim donte të thoshte se mua më kishin luajtur burgjitë.

— Mbaje veten, se je burrë! — u hodh njëri nga shoqëruesit në siklet të madh.

Kuptova se më morën për të çmendur, prandaj nxora letrën e njoftimit dhe ua vura përpara. Ata, shumë të çuditur, më shikuan dhe më krahasuan me fotografinë. Më në fund, pasi më identifikuan, lexuan gati në një zë: «Petro Jetëgjati, i biri i Vasilit dhe i Dafinës, lindur në x me 1929». Pllakosi heshtja.

Në dhomën tjetër, mjeku, ca me barëra ca me dacka, kishte sjellë në vete gruan dhe djalin. Ky i fundit m'u hodh në qafë dhe nuk më shqitej. Lotët i shkonin çurkë.

— Mos qaj, bir i babait, — i thashë. — Pa të martuar ty dhe çunat e tu nuk vdes Petro Jetëgjati, jooo!..

Petrua mbaroi tregimin dhe u ngrit e mori shishen e rakisë:

— Do ta pini një gotë me të «vdekurin» ju?

Qeshëm. Dhe ishte për të qeshur.

— Mos ke ndonjë që..? — e pyes.

— Jo, — më thotë, — nuk besoj të kem armiq. Por pini një çikë.

— Falem nderit, nuk pi. — Thashë duke patur mendjen gjetiu: «Si ja punuan Petros së shkretë!»..

— Unë «e piva» mirë — buzëqeshi ai. Pastaj vazhdoi: — Më duket se kam «vdekur» vërtet.

— Lëri shakatë — u tremb gruaja. — Më mirë kërko personin që...

— E kam gjetur...

— Vërtet?

— Kush?

— Një familje fejonte një vajzë...

Na u duk sikur Petrua po fliste përçart, prandaj, të trembur, po shikonim njëri-tjetrin. Gruaja ma bëri me shenjë që të mos e rrokullisja më tej muhabetin, por unë vazhdova.

— Ç'lidhje ka fejesa këtu?!

— Familja e vajzës, përpara se të shpallte fejesën, dha mandatën sikur unë kisha vdekur. Ata që e dëgjuan jo vetëm që bënë transmetimin, por u betuan duke vënë duart në zjarr se e kishin dëgjuar me veshët e tyre skopjen e stomakut tim. Bile njëri i siguronte dëgjuesit se, pas plasjes së stomakut, ishte ndier edhe një lëkundje tërmeti katër-pesë-ballësh.

— S'e kuptoj, çfarë fitimi pati ajo familje?

— «Mbrojti» fejesën nga syri i keq, kuptohet; njerëzit u morën me vdekjen time dhe fejesa u prit me «sy të mirë»...

— Çfarë zakoni i poshtër! — thashë.

— Të bëhet mbledhja e lagjes, — u nxeh gruaja ime.

— Do të bëhet, — tha Petrua. — Më kanë ftuar edhe mua. Kjo është mbledhja e parë që bëj pas «vdekjes» sime...

KONTROLL I BEFASISHËM

Kryetar Sula s'priti më, por hapi mbledhjen:

— Shokë! Nuk kemi kohë që të zgjatemi, prandaj fillojmë nga puna. Do të bëjmë një kontroll të befasishëm në kopshtet.

— Ndarja që kemi bërë, shokë, është kjo: Cuf He-kuri kopshti Nr. 1, Selo Dheu Nr. 2... Rakip Çeliku — Nr. 5. Në fund dëgjoj emrin tim, Selman Hashitopi, Nr. 14; «Shyqyr që shpëtova nga numri 13, se është tartakut i uruari!», thashë me vete.

— Kush ka pyetje të bëjë, se shpejtoj. Hë? S'ka? Atëhere, o burra në zbatim!

Duhej t'ju thosha që më parë se për në mbledhje më morën nga rruga, kur kthehesha nga shërbimi. Sa dolëm nga mbledhja u nisa një herë në shtëpi, të gëzoja gruan me këpucët e reja që i kisha blerë dhe t'i thosha se në kopshtin nr. 5, ku punon ajo, ishte caktuar Rakip Çeliku për kontroll. Gruan s'e gjeta. Duket i kishte rënë erë kontrollit. Mora çantën për t'i dhënë më tepër autoritet kontrollit dhe u nisa.

Në lagje u informova se kopshti kishte dymbëdhjetë fëmijë dhe një edukatore. Meqë ishte kontroll i befasishëm, zura derën që të mos bëhej ndonjë hyrje apo dalje. Por, për çudinë e të gjithëve, ndërsa kopshti ziente, dera ishte e mbyllur (po jo me kyç). Mbahta vesh dyqanin. Një qeshi në do mazhor, kurse tjetri, një oktav më poshtë. Të tjerët e shoqëronin me ngashërim. Karriga e stola ishin bërë si të tërbuar.

— Djall, o punë, thashë, si e duron edukatorja gjithë këtë gjullurdi?

Hapa derën. Ata që po qanin, pushuan. Në plan të parë, para meje dy vajza të kapura lesh për lesh thërrisin. . . Një djalë gjashtëvjeçar po tërhiqte një vajzë zvarrë në pluhurin e çimentos, sikur ta kishte ngarkuar edukatorja për pastrim. . . E kështu me radhë fëmijët mëreshin me punë «të dobishme, të pavarur».

— Mirë dita, fëmijë!

— Mirë dita, xhaxhi! — dhe sakaq u grumbulluan pranë meje. I numroj. Mungonin dy fëmijë dhe edukatorja, tri. U ula.

— Si të quajnë ty, djalë?

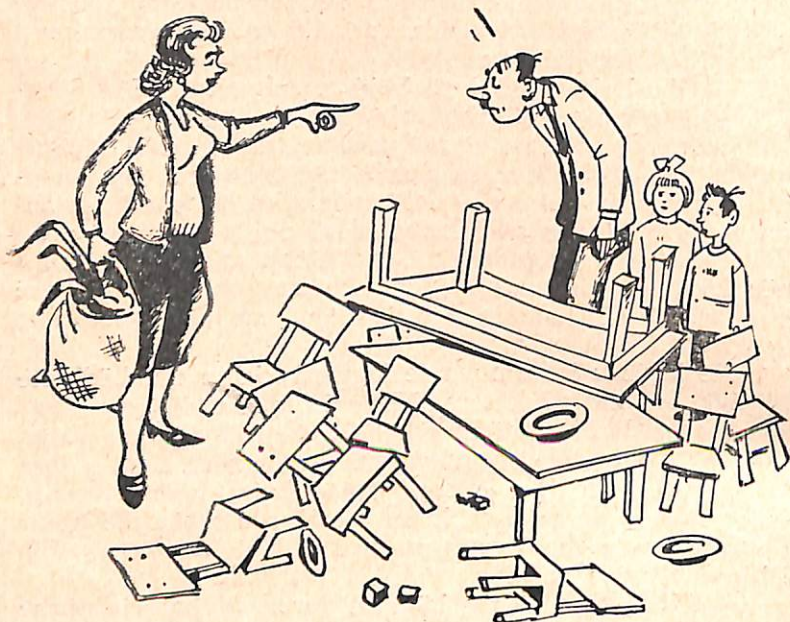
— Arben.

— Ku e ke grykësen, Arben?

— E mori zozjusha.

— Pse?

— Të marrë patate në dyqan.

S'më erdhi hiç mirë për një gjest të tillë.

Nxora bllokun dhe shënova: «Eduktorja përdor grykëset e fëmijëve për të psonisur».

— E po ecë e mos ja mblidh kësaj! Pse, ndërgjegje është kjo?!

— Po ti, vajzë, atje, ku e ke grykësen?

— Ja tek e kam. (Ajo bëri me dorë nga komodina). E kishte zojusha.

— Pse?

— E vuri nën kokë se fjetei.

«Kjo s'durohet — thashë nën zë. — Kësaj i duhet dhënë libreza, por jo me një vijë të kuqe, po me dy».

Nejse, kur të vijë vetë ajo, do ta bëj për ujë të ftohtë. Tani për tani po argëtohem me fëmijët.

— Kush na reciton një vjershë?

Fëmijët heshtën dhe u fshehën pas njëri-tjetrit.

— Nuk dini vjersha ju?

Njëri prej tyre dha hollësira:

— Zojusha nuk na ka dhënë vjersha.

— Mirë atëhere, kush do të na këndojë?

— Sasha, xhaxhi, Sasha. Atij ja ka mësuar babi.

Sasha ishte gjashtëvjeçari që pastronte pluhurin. Ai doli përpara fëmijëve dhe, pa pritur t'i lutesha, ja mori:

*«Moj zojusha xhane, xhane,
Bridh e bridh nëpër dyqane,
Për patate patëllxhane.*

Kur po e regjistroja në manjetofonin e bllokut, fëmijët thirrën dhe Sasha pushoi: — Zojusha! — dhe ikën si trumcakët të trembur nga bufi. Unë murmurita: «Hë, po nuk e pushova në vend»!

— Uu, Selmani! Po kur u ktheve, more burrë?!

Kthehem. Para meje qëndronte gruaja ime:

— Ç'më rri kështu!? M'i bleve këpucët?!

Gruaja ishte transferuar nga kopshti nr. 5 në kopshtin Nr. 14. Po tani si t'ja bëja? Të raportoja gruan?

Unë s'kisha më se ç'të mendoja... Kurse gruaja priste përgjigjen e këpucëve.

NË KODRËN E LEPUIJVE

Plaku im, megjithëse i ka mbushur të shtatëdhjetat, prapëseprapë nuk ka hequr dorë nga gjahu. Atë darkë u ktheva nga aksioni i parë dhe e gjeta plakun me çifte në dorë duke e pastruar e duke e bërë gati për të nesërmen.

— Dashke ta zbrazësh — e ngacmova.

— Kështu them.

— Të vafte mbarë!

Ai preu këngën nën zë, sepse nuk i erdhi mirë për urimin që i bëra. Siç beson im atë, në qoftë se një gjah-tari i thuhet të paktën «udhë e mbarë», do t'i shkojë gjahu pus gjithë ditën.

— Të vij edhe unë me ty?

— Ku e ke çiften?

— Pa çifte. Ja, të mbaj lepujt që do të vrasësh. Apo s'ka lepuj?

— Si ore nuk ka! Di unë një kodër që ha lepurit lepurin.

Të nesërmen, plaku me çifte në krah, dhe unë me torbën në dorë, u nisëm me dy zagarët përpara. Pasi bë-më pak rrugë, plaku mbajti këmbët dhe po shikonte anash me vëmendje, sikur kundronte me ëndje atë pej-sazh me ullinj të sapo vënë.

— Mos ngatërruam rrugën? — pyeti më tepër veten se sa mua.

Unë ngrita supet.

— Po mirë, more bir, mos qe sektori i blegtorisë ai që lamë prapa?

— Po.

— Po ky në krahun e djathtë, sektori i shpendëve?

— Ai është.

— Në rregull deri këtu. Po ai bregu mos është Bregu i mollëve?

— Po.

— Shumë bukur, — tha i kënaqur. — Tani, pas tij, është kodra e lepujve. Apo jo?

— Ajo duhet të jetë.

— Atje do të shkojmë.

U nis duke ndjellë zagarët. Por, sapo arritëm në majë të Bregut të mollëve, ndaloi përsëri dhe foli me inat: «Dreqi ta hajë! Tani e mora vesh që e paskam ngatërruar me të vërtetë! Hajde o i shkretë, hajde. T'u thartuan trutë», grindej me vete.

Unë, që e mora vesh se plaku nuk e kishte ngatërruar rrugën, ktheva kokën në anën tjetër e buzëqesha. Ai më pikasi.

— Po ti, more malukat, pse qesh? Apo pse katranosa udhën unë?

— Jo, nuk e ke ngatërruar...

— E ngatërrova, sa gjithë ditën...

— Tjetër gjë ta ka prishur planin e rrugës, — tha shë duke qeshur.

— Ç'ka për të qeshur! — u nxeh më keq ai. — Pa më thuaj edhe një herë, sektori i blegtorisë është ai atje?

— S'e luan topi.

— Po këtu në të djathtë shpendët janë?

— Shpendët me gjithë pupla.

— Në rregull, — tha jo fort i sigurt.

— Shumë në rregull e kemi, — përforcova unë.

— Ne jemi lart Bregut të mollëve, apo jo?

— Po.

— E po atëhere qenka përmbysur dynjaja, — cakërriti sytë plaku, pasi ajo kodra në atë anë duhet të ishte Kodra e lepujve.

— Ajo është.

— Hesht! Mos folë marrëzira!

Plaku u ul, nxori kutinë e duhanit dhe sytë s'ja ndante kodrës.

— Ajo është — i them unë përsëri.

— Hajde baba, të të dëftej arat — tha plaku dhe pështyti cepat e letrës së cigares. — Pse, ashtu me tarraca është Kodra e lepujve? Pardje vrava një alamet lepuri atje!..

— Pardje ishte, por dje aksionistët, me goditje të përqëndruara i vunë tarracat si kurorë.

Plakut i ra kutia nga dora.

— Hesht! Mos folë budallallëke! Pse, magji i bëtë ju dje? Gjithë ajo kodër aty ka dashur të paktën një muaj punë me njëqind punëtorë azganë.

— Një ditë, — e korrigjova unë.

— Një vit? — pyeti plaku, ngaqë s'e dëgjoi mirë.

— Një ditë, një. Bile për shtatë orë dha shpirt...

Kodra e lepujve dhe lepujt u arratisën. Por edhe atje ku kanë vajtur do t'i zëmë të gjallë.

Plaku vështronte dhe unë vështroja.

TRI HERË URR!

Edhe sot e kësaj dite nuk di se si u ndodha i zgjedhur në komisionin e futbollit të qytetit, bile nënkryetar i këtij komisioni.

Ky farë komisioni që mbledhur nja dy herë në vitin që shkoi. Në mbledhjen e tretë, në atë vjetoren më gjeti belaja e madhe, sa, kur e kujtoj më dridhet mjeshtë si këmbët e portierit, kur shikon topin në pikën e penalltisë. Dhe të gjithë belanë ma ngarkuan me atë të shkretë raport, që do ta përgatisja.

— Raporti të jetë kurajoz për futbollistët tanë — më tha kryetari — sepse, siç e di, skuadra jonë në përfundim të fazës së parë nuk po i largohet fundit të klasifikimit. Megjithëse jemi mjeshtë për këto të shkreta raporte, po hajt e bëj një raport kurajoz për futbollistët.

— Nuk mundem — i thashë.

— Është vendim i komisionit — m'i preu shkurt drutë ai.

Desha s'desha përgatita një farë raporti, të cilin as që e lexuam dhe as që e aprovuam në komision, sepse anëtarët erdhën fiks në orën 16, kur salla e madhe që mbushur me futbollistë... dhe sportdashës. Pra fillova leximin e tij: «Të dashur shokë futbollistë dhe sportdashës, anëtarë të nderuar të futbollit!» Mbasi bëra një hyrje të hatashme për skuadrën e qytetit fqinj, që kryeson tabelën e klasifikimit, u hodha në ekipin tonë duke e filluar që nga portieri.

«Le t'ja nisim me portierin tonë, shok, që sakrifikon shumë gjatë ndeshjes duke qëndruar në portë: në shi e në dëborë, në erë e në të ftohtë, veshur vetëm me një bluzë dhe me një palë të mbathura. Pa më thoni, të dashur shokë, se kush prej jush do ta bënte një sakrificë të tillë? Askush. Dikush nga sportdashësit thotë për të se fle në portë. Dhe ka bërë vaki që ka ngrënë goin nga 40 m. Por jo, shokë. Një akuzë e tillë për portierin tonë nuk është aspak e drejtë, sepse për këtë ka fakte që të mbyllin gojën. E kush e mban mend shtyllën transversale që, ca nga gjuajtja bombë e kundërshtarit, ca ngaqë ishte kalbur, u rrëzua për tokë! Por portieri ynë u largua menjëherë. Bile në mes të fushës. Pra, në qoftë se portieri do të që në gjumë, do të hante shtyllën transversale kokës, apo jo? Edhe një fakt tjetër që është edhe më bindës për portierin tonë. Më thoni, kush nuk e ka parë portierin tonë në klub deri në orën 23? Pra, shokë, në qoftë se ai do të ishte gjumash, do të flinte qysh në orën 21. Kështu, pra u vërtetua plotësisht se jo vetëm shoku portier nuk fle, por është një nga portierët më të mirë që e mban në gjirin e tij ekipi ynë. Atë e kemi si djalin e vetëm.

Tani le të hidhemi tek mbrojtja. Kush s'e ka parë lojën «burrërore» të mbrojtësit të djathtë, i cili në vend që t'i bjerë topit ja këput kundërshtarit duke e hedhur në pistë? Dikush mund të thotë se «luhet me topin dhe jo me këmbët e kundërshtarit». Dakord jam. Po nuk më thoni nuk janë këmbët e kundërshtarit ato që i bien topit drejt portës sonë? Pra më e arësyeshme është të frenojmë këmbët e kundërshtarit, sepse kështu topit s'ka kush t'i bjerë më, përveç mbrojtësit të djathtë. Këtu, shokë mund të vëmë një barazim edhe për mbrojtësin e majtë, prandaj le të hidhemi tek qendërmbrojtësi, i cili është shpresa e mbrojtjes sonë.

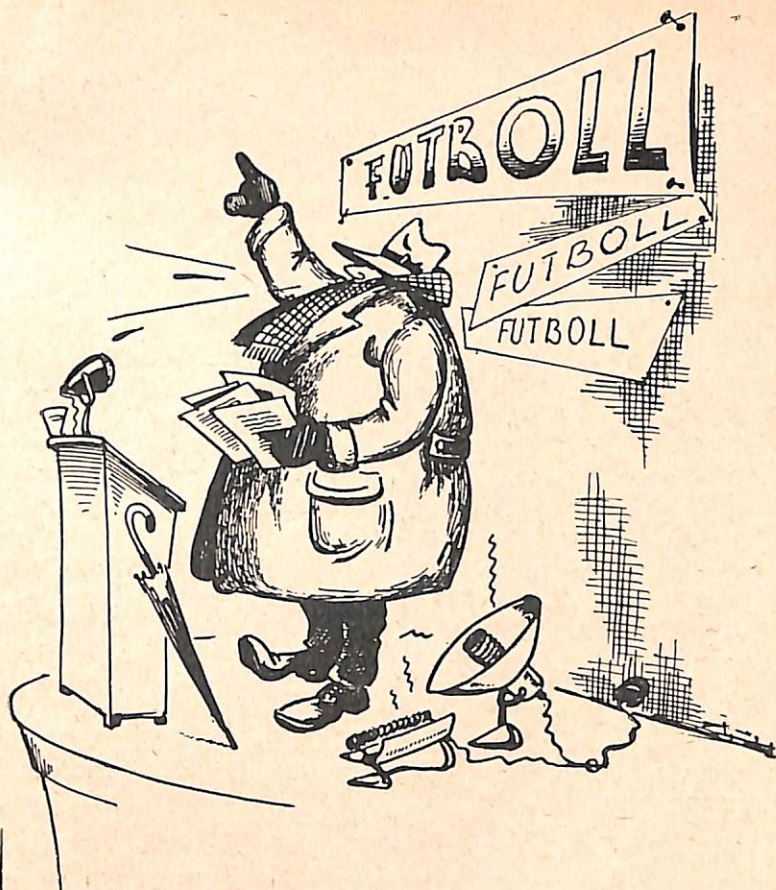
Qendërmbrojtësi ynë, shokë lufton drejt, pa dredha, pastër, me energji, me forcë... dhe në qoftë se shumë gola janë bërë në portën tonë për faj të tij, nuk mund ta quajmë fajtor. Me faj në sytë e sportdashësve tanë

mbetet kundërshtari, i cili nuk luan drejt por me hile, me gënjeshtër e me triblime siç i themi zakonisht ne. Pra gënjeshtër apo triblimi nuk është lojë «e ndershme» dhe për këtë nuk i bie aspak përgjegjësia qendërmbrojtësit tonë të nderuar, sepse gënjeshtër i ka këmbët e shkurtëra, qoftë edhe në futboll. Shokë! Ju prisni që unë të flas edhe për gjysmëmbrojtjen. Por jo. Këtë gjë nuk e bëj për këto arsye: E para sepse ajo është top. Kur themi top, kam parasysh topin e futbollit. Sepse ajo kryen detyrat që i ka dhënë treneri dhe këto detyra kanë qenë të qarta. Për shëmbëll kur ekipi ynë hidhej në sulm gjysmëmbrojtja qëndronte me mbrojtjen. Ndërsa kur skuadra jonë mbyllej në portë, dy gjysmëmbrojtësit i bënë shoqëri mbrojtjes mike, sepse sipas traditës së shqiptarit miqësinë e kemi në gjak. E dyta: Një nga gjysmëmbrojtësit (6) sipas orientimit të trenerit qëndronte i lirë. Pra, kur themi se gjashta që i lirë duhet të kuptojmë se ai mund të bënte ç'mund të bëjë një lojtar i lirë. Për shëmbëll mund t'i jepte topin kundërshtarit, kur t'i tekej, ose mund të fuste mbrojtjen e tij në punë sepse, siç dihet, jeta pa punë është bosh, një hiç.

Le të vemi tani tek sulmi. Më kujtohet shumë mirë loja e sulmuesit të djathtë, që me triblimet e tij nuk kënaqet me mbrojtësit kundërshtarë, por triblon edhe arbitrin anësor, bile disa herë ka bërë vaki që ka tribluar edhe dy pionierët, të cilët, siç dihet, janë caktuar për mbledhjen e topave, që ndonjëherë më të dendur dalin në anësore. Pastaj bëjnë krahasimin... pas portës. Dhe mirë e kanë, sepse teta dhe dhjeta në atë kohë verifikojnë mesin e fushës. Edhe këtu mund të vëmë një barazim me sulmuesin e majtë.

Sa për qendër sulmuesin tonë, i qofsha falë, pasën ta jep ose jashtë vijës anësore ose ta përplas pas kurrizi.

Me të drejtë ndonjë mund të bëjë vërejtje se në këtë raport s'paska asnjë kritikë. Gabim, shokë, gabim i madh. Ne mund të kritikojmë këtu arbitrat, të cilët shpesh-

herë bilbilët e tyre s'i kanë melodiozë, dhe kjo ka sjellë si përfundim humbjet e njëpasnjëshme të ekipit tonë.

Para se të përfundojmë duhet të përgëzojmë trainerin tonë të ndritur dhe të apasionuar për të gjitha sukseset që përmendëm, sepse në mos të gjitha, të paktën 99% të këtyre sukseseve i përkasin vetëm dhe vetëm trainerit të ekipit.

Tri herë urra për trainerin tonë!

— Urra! Urra! Urra!..

XHA «QYLI»

— Yyya! të preftë murdallëku!

— Të gjithë sa ishim në shtëpi atë darkë u premë në fytyrë, kur dëgjuam zërin e xha Dylit, një «mikut» tonë të ri, që na vizitonte çdo të diel në darkë. Shumëkush do të bëhet kurioz, sepse pikërisht xha Dyli na e zinte shul çdo të diel në darkë. Pra edhe ky problem ka shpjegimin e tij. Ky xha Dyli, që thoni ju, për çdo ditë të diel, si ditë pazari, mbushte koshat me qershi, kumbulla, arra, rrush, ftonj, sipas stinës dhe qysh pa gdhirë zbriste në qytet për t'i shitur. Kur zbriste nga fshati në qytet, meqenëse gomarin e kishte të lodhur nga barra, nuk kthehej fare në shtëpi, kurse kur mbaronte pazarin, (këtu duhet thënë se gjithmonë e zinte nata në pazar) vinte tek ne për darkë me gjithë gomarin. Le të lemë vend për të sqaruar, xha Dylin nuk e kemi as kushëri, as baxhanak, as kumbar me një fjalë, as farë, as fis, bile për këtë ju sigurojmë se asnjë përzierje gjaku s'kemi përveç se jemi shqiptarë. Dhe kjo mjaftoi që me xha Dylin të njiheshim dhe të miqësoheshim fare lehtë. Dhe kjo ndodhi kështu: Këtu e dy vjet të shkuara xha Dylit nuk i shiteshin arrat bile kur erdhi tek ne për një gotë ujë, i kishte mbetur një gjysmë koshi pa shitur.

— Mirë mbrëma, or mik! — foli ai i pari.

— Mirëmbërëma, xhaxho! — ju përgjegja.

— Do ketë mundësi të më nxirrni një gotë ujë se m'u tha xhani?

— Me gjithë qejf — u hodh gruaja ime që u ndodh.

aty pranë. Xha Dyli nxori kutinë e duhanit, kurse unë i zgjata «Adrianin».

— Ejvallah! — tha plaku dhe pa e zgjatur, mbasi piu gotën e ujit çeli muhabet.

— E që thua ti, byrazer (më plaçin sytë në i thashë gjë), m'u telekos keq gomari, po gjë e gjallë, me shpirt është i uruari. E ku vete tani ai në fshat! Po le ai, po unë nuk e ndjek dot nga pas, se më lanë, si sytë dhe gjunjët. Xha Dyli posa mbaroi fjalën u ul shtruar si për të vërtetuar se me të vërtetë i qenë shkurtuar gjunjët.

— Sa gjynah, i shkreti plak, e mbajmë për darkë sonte? — më çuçuriti gruaja në vesh. Plaku në atë kohë çoi, një «ëëëh» të gjatë sa i këputej shpirti gurit e jo mua.

— Xhaxho, rrini tek ne sonte — i thashë. Xha Dyli u çua në këmbë si një pesëmbëdhjetëvjeçar dhe, duke hequr hajvanin prej kapistre u fut në oborr. Kur po e ndihmoja që të shkarkonte koshat u gjend Beni, djali im dyvjeçar pranë koshit përgjysmë me arra.

— Koko, babi, koko — zgjaste duart ai nga koshi. Unë prisja nga xha Dyli t'i jepte kalamanit dy «koko» por ai fërkonte si për inat, herë «kolopuçin e xha Dylit» dhe herë noçkën e gomarit.

Tek e fundit xhaxhua, mbasi lidhi gomarin në oborr mori koshin dhe ju drejtua shtëpisë. Djali e ndiqte pas. Ndofta nuk i shkante në mendje se fëmija donte dy kokrra arra, «sa për t'u gënjyer». Nejse, djalin e zuri gjumi dhe ne u shtruam me raki, e cila i shkante për shtat plakut muhabetlli.

— Vetë e ke zier këtë raki? — pyeti ai duke e kthyer me fund gotën.

— Jo, e kam blerë në dyqan.

— Për kokën e rakisë qenka! — S'priti t'ja mbushja unë, po e mori vetë shishen. . .

E kështu me raki e meze plot përpara shtynte fjala fjalën derisa më në fund ma mbushi mendjen edhe mua top se xha Dyli paska qenë mik e shok i të ndjerit gjyshit tim. Dhe, jo vetëm kaq, por edhe e paska mbaj-

tur në krah të plagosur tim gjysh për një ditë rrugë, duke ju gjendur kështu në sahat të xhanit, kur thonë. Me një fjalë ne me xha Dylin po përtërinim miqësinë e shekullit të kaluar ose, të paktën, kohën e Luftës ruso-turke.

Tanimë, çdo të diel, në darkë, dy vjet rresht ne prisnim dhe përcillnim xha Dylin. Bile edhe në qoftë se vonohej, ne hanim për vete dhe i linim atij grykën e gjellës. Dhe, me të vërtetë nuk gabonim se, sa mbaronim darkën, dëgjohej nga larg pallma e gomarit, që dallohej nga ne si të dallonte një muzikant të shtatë notat në çdo oktavë që qenë.

— Erdhi xha Dyli — thërriste ai dhe lidhte gomarin. Pastaj shtrohej si në shtëpinë e tij në mallin e botës dhe, kur e ngopte barkun mirë e mirë ja merrte gjumit me gërhima. Shumë vonë e kuptova se xha Dylit i hiqte gjithmonë kërraba nga vetja prandaj, sa dëgjuam zërin e xha Dylit, na u duk sikur po vinte mortja javore, ose afërsisht diçka e tillë.

— E, pëllumbat e xha Dylit, kujtuat se nuk do të vija? Jo, jo, unë jam nga ata burra që s'e harroj miqësinë. — Si lidhi gomarin, u fut në shtëpi, hapi bufenë dhe mori shishen e rakisë.

— Do ta pini një gotë me plakun ju? — dhe mbushi dy gota.

— Gëzuar, o pëllumb! Sikur të ka nxjerrë nga hundët yt gjysh. Eh! ç'burrë qe!

— Si shkoi pazari sot? — ndërrova fjalë unë.

— Keq, — tha shkurt plaku duke vënë dorën në portofol.

— I shitët të gjitha arrat?

— Më mbetën edhe nja dhjetë qillo...

— Ama këto bërçollat i qani ju të kasabasë — lëvdoi ai mezen.

— S'kam provuar mezet e fshatit, i fola me thumb. Xha Dylit i shkoi keq bërçolla:

— S'ja themi ne joo — bëri bisht ai.

— Më kanë thënë se qengjat i piqni mirë.

— Jemi keq me drutë, — shkau edhe kësaj here ai.

— Dru ka plot fshati.

— Duhet dru ulliri, po ku gjen.

E pashë se s'ja donte barku t'i veja në shtëpi. Aty për aty më lindi një pyetje. Po pse xha Dyli shtrohej si të pesë puset tek unë?

Fjetëm. Të nesërmen, para se ai të më jepte dorën, i thashë:

— Xha Dyli, kam një fjalë me ty.

— Urdhëro, pëllumb i xhaxhait.

— Të bëjmë pak llogarinë.

— Çfarë?! — zgjati zverkun ai.

— Esapin, llogarinë, thashë.

— Po ne, mor bir, s'kemi as një llogari bashkë, as kemi shitur, as kemi blerë gjë. Ne vetëm miqësinë...

— Dakord, miqësinë e kemi dhe do ta ruajmë por miku, mik, e qeseja në mes, kështu thotë populli, apo jo?

— Po, po, — u përtyp ai — vetëm unë nuk po kuptoj.

— Ta shpjegoj unë.

— Urdhëro — tha xha Dyli duke shkundur gomarin nga kapistra.

— Ja për shembëll të bëjmë llogarinë e mbrëmshme.

— Cilë, cilë? — s'u besoi veshëve ai.

— Shpenzimet e darkës.

— Mos bën shaka — qeshi ai me të madhe për ta zbutur pak klimën e bisedës.

— Vetëm në llogari nuk ka shaka.

Xha Dyli shkundi edhe një herë gomarin nga kapistra, duke i bërtitur:

«Yyyaaa! Të preftë murdallku». (Kësaj, më duket, i thonë kur nuk ke ç'i bën samarit, i bie gomarit). Ai vazhdonte t'i vinte rrotull gomarit, kurse unë i fola:

— Si t'u duk rakia mbrëmë?

— Më vret zoti po ta shaj — tha ai, duke kujtuar se shpëtoi.

— Sa kushton një gjysmë kile nga ajo?

- Po ku ta di unë, — mblodhi supet ai.
- 13 lekë — i thashë dhe i shënova në bllok.
- Ç'shkruan ashtu?
- Rakinë.
- Pse?
- Kështu duhet, por... nuk më thua që të hash një darkë në restorant, si ajo që hëngre mbrëmë, sa paguan?
- Nja 100 lekë, dmth 100 lekë me të vjetrat. Unë i shënova në bllok.
- Po shënoj edhe 6 lekë për fjetje. 5 lekë për gomarin dhe na bëjnë të gjitha 36 lekë.
- Sa?
- Një darkë, me gjithë gomar 36 lekë ke për të paguar.
- Shumë shtrenjtë! — foli ai, duke nxjerrë, këtë herë gjakun e matrapazit.
- Një vit ka rreth 50 të diela.
- Po — tha ai pa kuptuar gjë.
- $36 \times 50 = 1800$ lekë për një vit.
- Sa? — vuri duart në kokë plaku.
- 1800×2 vjet = 3600 lekë.
- 3600?!
- Ee, 3600, ose 36000 lekë të vjetra.
- Xha Dyli, këtë herë, nuk mundi të mbahet më:
- Kolopuçi i xha Dylit, thuaj, thuaj se po bën shaka.
- Të thashë, në llogari nuk ka shaka.
- Edhe për xha Dylin?!
- Për xha Dylin është shoku, miku...
- Ashtu, më rrofsh, nga hundët të paska nxjerrë gjyshi! Xha Dyli deshi të më përqafojë, por unë e largova.
- Vetëm ti do të paguash llogarinë, sepse ti nuk je xha Dyli.
- Unë... unë ja letër njoftimi. Jam xha Dyli.
- Jo, ti je xha Qyli...

LLOJET E QEPËVE

Në pushimin e orës së katërt më thirri drejtori i shkollës dhe më pyeti:

— Ç'mësim keni në orën e pestë, shoku mësues?

— Punë dore, shoku drejtor.

— Tema?

— Tema? S'më kujtohet! Ja tani e gjej në ditar. Shkoj në klasë hap sirtarin, ku zakonisht mbaj ditarin, e gjej atë dhe lexoj: «Llojet e qepëve». Birinxhi. Po baza materiale?! Pyes nxënësit:

— Kush ka qepë në shtëpi?

Duzina gishtërinjsh u ngritën përpjetë:

— Unë, shoku mësues, kam një thes plot me qepë dhe ja tek e kam shtëpinë.

— Me vrap sille thesin këtu — e urdhërova nxënësin. Nxënësi u kthye para se të hynte drejtori. Drejtori sa hyri më kërkoi temën. Ja tregova. Ai qëndroi një çast si i habitur, pastaj zuri vend në bankën e fundit.

E nisa mësimin me një bisedë «hyrëse», siç e quajmë ne arësimitarët në zanatin tonë këtë etapë mësimi.

— Kush prej jush i thotë mësuesit se cilat quajmë perime?

Plot gishtërinj.

— Ti, Petrit.

— Preshi, shoku mësues.

— Tjetër?

— Qepa, shoku mësues.

(Më të lumtë goja, që më solle në temë!)

Meqë u futa në temë, hap thesin me qepë dhe e kthej me grykë poshtë. Ato ranë në çimento në mes të klasës dhe disa prej tyre, duke u rrokullisur, u futën poshtë bankave deri tek këmbët e drejtorit.

Është mirë që tema e re të dalë nga vetë nxënësit dhe mësuesi të plotësojë ato gjëra që nuk i kap fuqia mendore e nxënësve. Në këtë parim e zhvillova dhe unë temën e re: «Llojet e qepëve».

— Kush i tregon mësuesit se sa lloje qepësh kemi ne? Hë, ti, Agim.

— Ne, shoku mësues, kemi pesë lloje qepësh.

— Cilat janë? (Drejtori inçizonte).

— Të kalbura, një, të pakalbura, dy, të djegura, tri, të padjegura, katër dhe të ndryshme, pesë.

— Jo, shoku mësues, — protestoi një nxënës dhe, meqenëse edhe vetë nuk isha i sigurtë për llojet e qepëve, i dhashë fjalën.

— Ne, me lejë, kemi katër lloje qepësh.

— Folë, Hysen! Cilat janë?

— Ato që të djegin sytë, një, ato që të djegin... të djegin në hundë, dy, ato që të djegin gjuhën, tri, dhe ato që s'të djegin fare, katër.

— Shumë mirë! Ulu!

— S'i tha mirë, shoku mësues, — u ngrit një vajzë.

— Po si thua ti, moj Selime?

— Ne kemi këto lloje qepësh: Të rrumbullakëta, si vezë, qepë në formë kulaçi, 50/qindarka dhe të gjata.

— Mirë. Ulu.

Tani më mbetej fjala mua që të flisja përfundimisht për llojet e qepëve. Drejtori m'i kishte ngulur sytë.

— Ne, të dashur nxënës, kemi dymbëdhjetë lloje qepësh. Unë po i them, ju i numroni.

— Të kalbura.

— Njëëë! — ushtoi klasa.

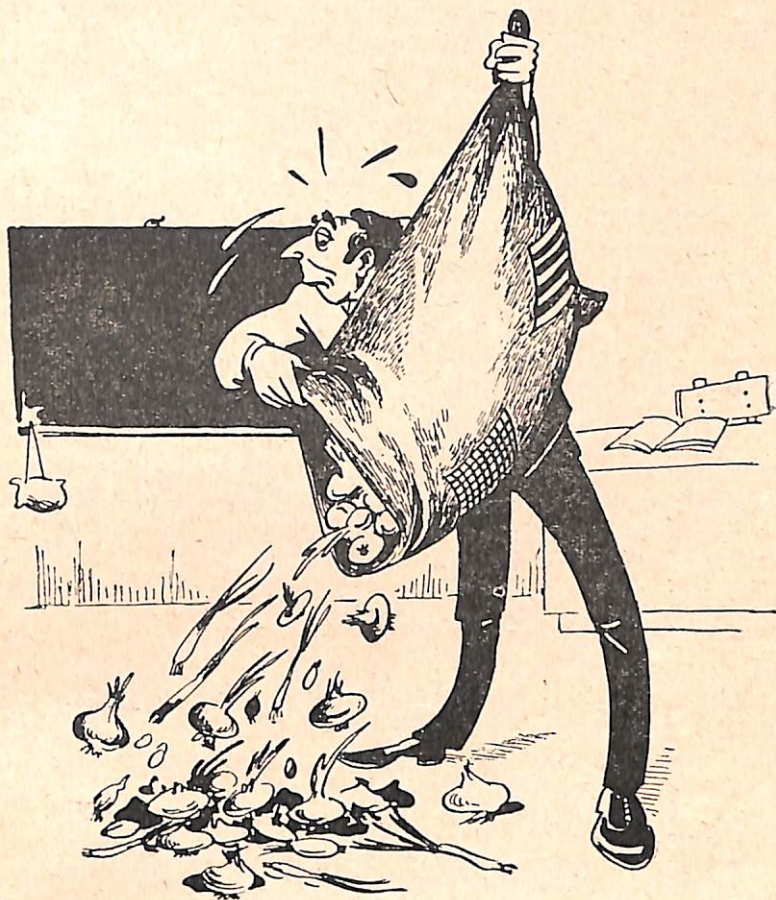
— Të pakalbura.

— Dyyyy!

— Qepë që të djegin.

— Triiii... numrova deri në fund «llojet» e qepëve që thanë nxënësit, pasi vetë s'i njihja fare.

Pastaj nxënësit i ndava në katër grupe. Po kështu ndava edhe qepët. Secilit grup i dhashë për detyrë të dallonte tri lloje qepësh. (Kësaj, ta merrni vesh ju, ne arësimtarët i themi punë aktive e pavarur e nxënësve).

Kaq e pati grupi që do të zgjidhte qepët që të digjnin dhe ato që nuk të digjnin. Ato të mallëkuara qepë ishin gjezap, saqë kalamajtë po frynin e po shfrynin me sytë të skuqur nga lotët. Kështu kaloi pjesa më e mirë e orës.

Ra zilja. Drejtori u çua nga banka dhe u drejtua nga dera. E ndala dhe e pyeta nëse u kënaq nga ora e mësimit. Ai qëndroi pak dhe u përgjegj:

— Do të flasim në këshillin pedagogjik, që të përfitojnë të gjithë nga ky mësim.

* * *

Mbledhja e këshillit pedagogjik filloi.

— Pa na thuaj ti, Sulçe, si e zhvillove orën e punës së dorës sot, që të mësojnë edhe të tjerët nga eksperiencat tënde, — tha drejtori duke u kthyer nga unë.

Unë u ngrita rëndë-rëndë, dhe thashë ato që bëra, për të cilat lexuesi është në dijeni të plotë.

— Mirë. Ulu, Sulçe, — tha drejtori duke u ngritur vetë në këmbë dhe vazhdoi:

— Shokë arësimitarë, unë isha për kontroll në një orë punë dore tek shoku Sulçe dhe prisja të më zhvillonin në këtë orë mësimi temën që cakton dhe udhëzori shumë mirë programi «Llojet e qepjeve», kurse ai zhvilloi «llojet e qepëve». Ndërsa sallën e mbuluan të qeshura, mua më mbuluan djersët.

DAULLJA E DASMËS

Ashtu mbi gomar, me shelegun në prehër, kishte me të vërtetë lezet burri, kur shkonte në dasmë, e sidomos tek Sulo Sulovari, që martonte të birin «kryen e fëmijës», siç e quante ai djalin e parë. Lart e poshtë flisnin se ai nuk do të bënte dasmë me shpenzime të mëdha. Bile për këtë kishte dhënë edhe fjalën në mbledhjen e lagjes, por unë e dija me siguri se Sulo Sulovari është nga ata burra, që e heq ngadalë këmbëzën e pushkës. Me një fjalë, di t'i kallaisë mirë gjërat. Si për t'i vënë vulën mendimit tim, daullja e dasmës dëgjohej nga larg: bum, bum, bum! Zhurma e saj më kujtonte dasmat e para, kur mblihdeshin të mënçurit në mallin e budallait...

S'duheshin as njëqind metra që të mbërrija në portën e Sulos, kur dëgjoj ulërimën e kërnëtës dhe alarmin e daulles. «Dilni, se po vjen Lamçe Plëndësi», u thirri dikush sazexhinjve. Ndërsa unë me Sulon po shkëmbeja përshëndetjet dhe urimet, ai firaun kërnëtaxhi i vuri kërnëtën në tytë të veshit gomarit tim dhe i çoi një «tyryly» të fortë, sa e shkreta kafshë tundi një herë veshët fort pastaj i tulati pas qafës, thua se edhe veshët e tij nuk duronin stonimin e kërnëtës. Sa zbrita, dy gra ma rrëmbyen kapistrën e gomarit nga dora, i cili, pasi çau përmes sazexhinjve, i përshëndeti ata në gjuhën e vet. Po mundohesha të çaja rrethimin e sazexhinjve, por ishte e pamundur, pasi daullexhiu më preu rrugën dhe çomangat e daulles shkonin e vinin aq pranë kokës sime, sa ishte rrezik që, po të lëvizja, të haja ndonjë prej tyre pas qafe. Kurse kërnëta në fillim m'u ngul

në rrëzë të veshit, pastaj zbriti dhe u qetësua në xhepin e brendshëm të xhakëtës.

Daullja e dasmës ngriti zërin, sikur donte të lajmëronte dasmorët se edhe portofoli im do të lehtësohej më në fund. Nxora një 25-lekësh dhe ja ngjita kërnetaxhiut në lule të ballit si «leje kalimi» për në dasmë. Në atë çast ai ngriti kërnetën lart, pastaj e uli poshtë me një zë më gazmor, të zbutur. Daullexhiu më hapi rrethimin duke më vënë përpara. Pas tij po më shoqëronte për tek miqtë orkestra me ojna, ashtu siç e kërkonin zanati dhe vendi. Duke ecur për në tendën e miqve, e cila zinte një dynym vend, më zuri syri tre njerëz që e çonin gomarin tim në kasollen e lopës, prandaj, i trembur u fola:

— Ç'bëni, bre?! Mos e futni gomarin atje, se do të ma vrasë lopa.

Pa mbaruar mirë fjalën, daullexhiu ma nguli një çomangë në brinjë, ndërsa kërnetaxhiu ngriti klarinetën në drejtim të çatisë së kasolles, ku ishte nderur si çarçaf lëkura e lopës së Sulos. Pranë saj, varur në kallam si bajrak dasme, nusëronin dhjetë lëkura delesh. Hajde dasmë, hajde. Daullja e dasmës tani dukej sikur rënkonte, vajtonte për lopën dhe dhjetë dhentë e Sulos që kishin hequr «palltot» nga zagushia e dasmës.

— Ç'pasje bërë kështu, o Sulo?!

— Gëzimi i parë! Një herë martohet njeriu!

— Të trashëgohet edhe nga të tjerët! — urova, kurse Sulua vuri krahun dhe më drejtoi në tendën e miqve mbushur deng.

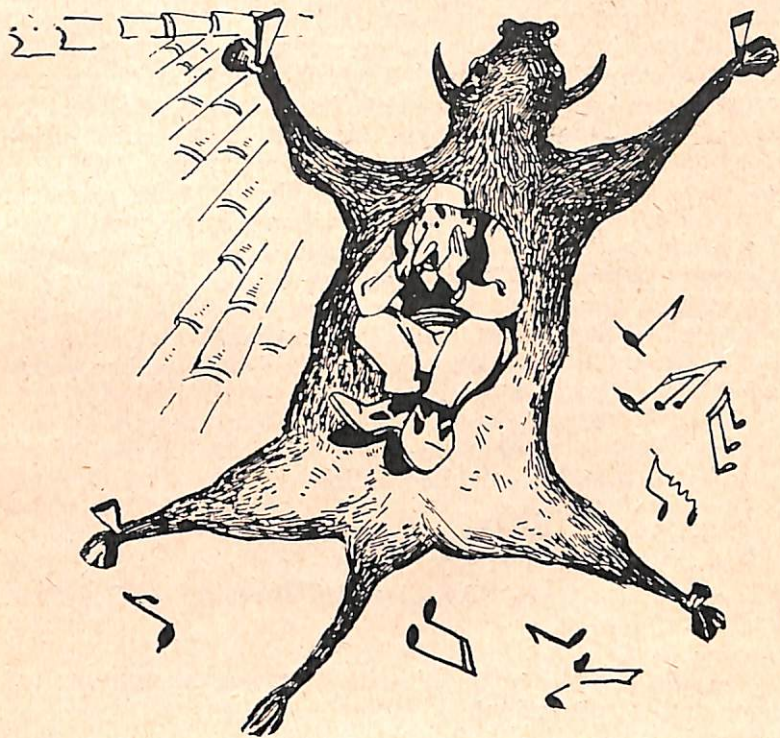
Duket se isha vonuar, sepse rakia që shtruar e miqtë kishin mbërthyer prej gryke faqoret dhe i kishin ngritur lart si granata, sikur donin të m'i hidhnin mua mbi kokë. Por pastaj u penduan dhe i propozën me një frymë në barkun e djersitur. Pasi u përshëndeta me të njëjind e kusur burrat u ula në vendin që më caktuan. Edhe miqtë u qetësuan e po bisedonin nën zë kokë më kokë. Thanas Llulaja, të cilin duket se e kishte mbërthyer rakia brinjë më brinjë, ngaqë e kishte filluar më herët se të tjerët, thërriste:

— Këtë shëndet e ngre për Qamil Sulovarin!

Dikush i mbajti dorën e i tha se Qamili, i jati i Sulos, rrojti tetëdhjetë e pesë vjeç dhe kishte gjashtë vjet që kishte vdekur e s'i gjendej nishani.

— S'ka gjë, — protestonte Thanasi, — ne shëndetin do ta pimë.

Pa ngrohur mirë vendin, më vunë para faqoren dhe një pjatë me mish, sa të hanin e të linin pesë vetë, por s'vura dorë, pasi menjëherë shoku pranë meje u ngrit e, ngaqë i merreshin mendtë, desh të mbahej pas faqores e mezeve të mia. Dëmtimi u eliminua menjëherë. Erdhi pjata më e ngjeshur se e para, së cilës i mblodhën copërat bashkë me llokmat e mishit dhe i

hodhën në një qoshe të tendës, ku preheshin në amëshim edhe të tjera që kishin patur të njëjtin fat. Daullja e dasmës ushtoi përsëri. Dum, dum, dum! Klarineta vërtitej mbi kokat e dasmorëve me një melodi që të shqetësonte e, më në fund qëndronte tek vendi i Thanas Llulas, që kishte mbetur bosh.

I zoti i dasmës rrinte në krye të tryezës së miqve dhe priste urimet e tyre.

— Pije dollinë, more Lamçe, se të mbeti në dorë! Ashtu, të buroftë në strehë të shtëpisë.

Ngrita faqoren, por s'munda ta pi, sepse gratë ja dhanë kujes. Dolëm me vrap jashtë, po ç'të shikoje! Thanas Llulaja kishte lidhur gomarin tim në mes të oborrit dhe me një dorë i hapte gojën, me tjetrën i jepte raki nga një shishe litërshe. Gomari i shkretë, të cilit i qenë veshur sytë nga alkooli këputi kapistrën dhe, i ra tendës me kokë e, pasi u vërdallos nja dy herë mbi mezet tona, krisi me të katërta nga rruga duke pëllitur. Daullja tani zhurmonte më fort, sepse edhe ai që i binte e kishte bërë barkun daulle me mish e raki.

Pas kësaj shfaqjeje që dha Thanasi me gomarin tim, në sofër dyndën tepsitë sa një gomë skode me bakllava e revani. Tani ca nga rakia dhe ca ngaqë më ishte rënduar barku, më vinte gjumë. Fjeta. Të nesërmen më zgjuan shpejt të alarmuar, sepse Sulo Sulovari ishte sëmurë. «Duket se u lodh i shkreti nga dasma», mendova. Sa u futa në dhomë, ku qëndronte e brengosur e shoqja e Sulos, ai foli:

— Më sill pak kos, se m'u tha fyti!

— S'ka — mezi u dëgjua e shoqja.

— Si s'ka!? — u nxeh Sulo.

— Po lopën...

— Hëm, mirë. Më sill pak djathë!

— Asnjë thërrime. E hëngrën meze.

— Si the?! — ulëriti i zoti i dasmës. — Po çfarë ka?

— ...!

— Po pse s'thua që kjo shtëpi paska mbetur daulle, hëm, daulle, për nder!

UNË SHOKU «PROVIZORISHT»

Qysh në fillim i kërkoj të falur lexuesit tim, në qoftë se do ta bezdis me fjalën «provizorisht», megjithëse edhe autori i këtyre pak rreshtave këtë fjalë po e përdor kaq dendur këtë radhë e po e përdor disi provizorisht.

Po le t'ja nisim të tregojmë dhe të argumentojmë, sepse autori do t'ju mërzitë me këtë fjalë.

Para dy vjetve mbarova për agronom dhe me plot ëndrra u ktheva në kooperativën time bujqësore, ku u paraqita te kryetari.

— Ja edhe një agronom i lartë nga kooperativa jonë — më rrahu shpatullat ai. — Po do të filloni menjëherë, apo...

— Qysh sot, shoku kryetar.

— Hëm, shumë mirë, vetëm hëm — u përtyp ai — vetëm hë për hë do të kaloni në fermën Nr.8 të derrave, si përgjegjës, provizorisht...

— Si urdhëron — pranova unë, pa e ditur se kjo fjalë «provizorisht» më nxori «provizorisht» shumë telashe.

Pra dola nga zyra e kryesisë dhe shkova në fermë, ku më priti xha Loni, kryebariu i derrave.

— Jam emëruar provizorisht përgjegjës i fermës i thashë.

— Po ti, more bir, sikur ke mbaruar për agronom — më tha duke mbyllur përgjysmë sytë e ëmbël në mjegullën e tymit të çibukut.

— S'ka gjë, — qesha. — Derrat e hanë shumë misrin, prandaj erdha provizorisht.

— Si the, provizorisht?

— Po...

— Mirë, mirë. Kjo shejtan «provizorisht» këtu e pesë vjet të shkuara më hoqi nga ara, e më la këtu.

— Pse, nuk të pëlqejnë derrat, xha Loni? — e thumbova unë.

— Jo more, por s'ka punë për mua këtu jo... Këtu është për ndonjë që nuk punon dot në fushë. — Në këtë kohë erdhi një bari dhe ju drejtua Lonit:

— Xha Loni, kemi një dosë për pjellje e s'po pjell dot.

— Ja tek e ke përgjegjësin, — bëri me çibuk nga unë kryebariu. Bariu m'i drejtoi sytë mua.

— Më falni, si është puna? — mblodha veten.

— Shqip ju fola: Një dosë do të pjellë, por nuk pjell dot... çfarë të bëjmë?

— Çfarë t'i bëjmë? — pyeta edhe unë i zënë ngushtë. — A keni ndonjë libër që tregon për pjellën e dosave?

— Jo.

Mbeta ngushtë nga ajo shejtan dosë.

— Po kur do të pjellë, pse nuk pjell? — e pyeta kuturu bariun.

— S'kemi kohë për shaka, shoku përgjegjës. Do të na ngordhë dosa dhe do ta paguash ti.

— Unë them ta çojmë urgjentisht në maternitet.

— Je në vete, kush e pranon dosën në shtëpinë e lindjes?

Xha Loni po qeshte me llullë në gojë:

— Ikë, or, ikë, merr një qerre dhe çoje sa më parë në maternitet — i tha bariut.

— Na fike, xha Loni, do të bëhemi gaz i botës.

Plaku, duke qeshur më sqaroi.

— Është llafi për maternitetin e dosave dhe jo për shtëpinë e lindjes, ku ke lindur ti.

Mua m'u skuqën veshët. Ai e pikasi.

— Mos u turpëro, more,more... «provizorisht», se ta kam harruar emrin.

Që atë ditë më mbeti nofka «provizorisht» bile «shoku Provizorisht» më thërrisnin, në vend të shoku përgjegjës. Në fillim nuk më bëri përshtypje, por kur filluan të më përshëndesnin shumë kooperativistë, nuk durova më, prandaj shkova te kryetari i revoltuar.

— Shoku kryetar, më hiqni nga derrat!

— Si the?

— Nuk rri më.

— Pse?

— Sepse dua të punoj agronom.

— Mirë, po prit sa të marrë lejen e lindjes agronomja e brigadës tetë.

— Sa kohë?

— Dy muaj.

— Mirë, vetëm nga derrat hiq më!

— Ku të të çoj?

— Ku të duash.

— Hëm!.. ku të dua... mirë. Ti do të shkosh... do të shkosh në stacionin e ndërzimit, kuptohet provizorisht.

— Provizorisht?!

— E, e, provizorisht, vetëm dy muaj. — Desha, s'desha pranova.

— Ku është stacioni?

— Stacionin ende s'e kemi ngritur

Mua më hipën xhindët.

— Pse talleni, shoku kryetar?

— Kush të tha se po tallen?

— Po talleni dhe gjithë ditën.

— More djalë, mos e merr me të përpjekur. Dëgjomë këtu. Jeni emëruar në stacionin e ndërzimit. E kam në organikë.

— Praktikiisht ku duhet të punoj?

— Provizorisht, në stacion.

— Stacioni ku është?

— E a derëbardhë! Nuk i gjen punë vetes dot ti.

— S'e kam këtë aftësi.

— Gjynah!

— Ja, më thoni ju çfarë mund të bëj?

— Juve?.. Ja, merrni lopët dhe i çoni në stacionin e kooperativës fqinje.

— Gjithmonë këtë punë kam?

— Provizorisht këtë.

Unë, shoku «Provizorisht», fillova provizorisht punë në stacionin imagjinar të ndërzimit. Shkova në stallat e lopëve dhe u prezantova:

— Jam përgjegjësi i stacionit të ndërzimit. Një bari plak, që po shullëhej para hyrjes së stallës m'u përgjegj fort i çuditur.

— Çfarë, çfarë je ti? — Ja përsërita.

— Këtu nuk është ai stacioni që kërkon ti.

— E di — i thashë.

— E po?..

— Më urdhëruan të qëndroj këtu.

— Përgjegjës i stallës?

— Jo, po provizorisht, sepse së shpejti do ta hapim stacionin.

— Kryetari të tha provizorisht?

— Po.

— E di se gjysmën e kooperativistëve ky kryetari ynë i ka shpërndarë provizorisht?

— Jo. Po pse?

— Pse thuaj ti!

— ?...!

— Sepse edhe vetë po qëndron provizorisht këtu... Tani po i vjen emërimi përfundimtar.

Fundin, do të thotë me të drejtë lexuesi. Por fundin nuk e jap unë. Atë e dha asambleja në mbledhjen e saj duke e emëruar kryetarin në brigadën e fushës me kazmë në dorë së bashku me kooperativistët, që të mësojë «provizorisht» si duhet drejtuar jo provizorisht.

PAGËZOVA DJALIN

Më lindi djalë! E thashë qysh në fillim, se nuk mund ta mbaj më teftikun e zemrës. Dhe thuaj: A ka gëzim më të madh se pas gjashtë çupash të të lindë djalë?.. «Të rruat!» — do të më thuash. Falemnderit, edhe në zemrën tënde!..» Po hallin e kam gjetiu. Mendja më rri tek plaka ime. I është tiposur ose do të pagëzohet, ose bjerë e vdis. Dhe s'ka bela më të madhe se t'ua mbushësh qypin plakave.

Sa herë që jam në shtëpi, ajo merr djalin dhe, pasi i bën nja dy-tri herë pëest, pëest, e puth duke mbledhur turinj të, sikur të jetë thartuar nga vera e prishur:

— Uf, të shkretën! Të vjen era musliman!

Sipas plakës sime, paska erë muslimani, erë kristjani dhe, në tabelën periodike të plakës, me anën e kërtimeve të reja shkencore, mund të zbulohet edhe ndonjë erë... shejtani.

— S'kemi ç'i bëjmë erës, moj plakë.

— I madhi zot, ta pagëzojmë! Po të pagëzohet, bie era kristian, posi! Se ju të rinjtë jini tyryfyçkë nga kap-lloqja, — i vuri gishtin kokës plaka.

— E unë i ziu s'lashë leksion ateist pa i punuar plakës, por s'ja dola në kut. Më në fund u dorëzova. — Për t'u dorëzuar jo, por i kurdisa një dredhi të vogël, që më shpëtoi nga sikleti.

— Mirë, do ta pagëzojmë, por vetëm me një kusht. Që ta pagëzojmë në shtëpi dhe të mos marrim priftin e nories sonë, por një tjetër.

— Dhe në rrugë pagëzoje po deshe, — tha. Kurse për priftin u mendua një herë në mjegullën e dyshimit. Më në fund ra dakord.

Menjëherë u mblodh komisioni për të vendosur për emrin e djalit me kryetare plakën dhe anëtarë gruan, vëllain dhe motrën. Kurse mua s'm'u dha e drejta të marr pjesë. Komisioni filloi punimet.

— Unë mendoj që djalit t'ja vëmë emrin Gori. (Ajo desh të ngjallte emrin e të shoqit, plakut tim, që ka dhjetë vjet që ka vdekur).

— Pse Gori? — u hodh gruaja si perçe mali. — Unë dua të ngjall emrin e babait tim, prandaj djalit do t'ja vemë emrin Uani.

— Po ti, vëlla, ç'thua? — pyeta unë.

— Emri Raqi më pëlqen, — u përgjegj ai pa qejf.

— Ilo është më i bukur, — paraqiti propozimin e fundit motra.

E krisi debati, derisa i doli tymi sherrit. Secili ngul-te huqen në të tijën.

Eh! Ç'më gjeti një bela tjetër. Ngeli djali me katër emra! Jep këtej e tërhiq andej, i dhashë udhë dhe dola nga kjo bela.

— Djalit do t'ja vemë emrin Guri.

— Pse atë që thua ti? — m'u kërcënua plaka.

— Jo, moj plakë. Dëgjo këtu. Unë emrin Guri e nxora nga gërmat e para të të katër emrave që propozoi komisioni: g-në nga Gori, u-në nga Uani, r-në nga Raqi dhe i-në nga Ilua, po i mbledhim si gratë: G+U + R+I = GURI. Ua mbylla gojën të gjithëve.

Data e pagëzimit u la për më 20 korrik, ditën e diel. Atë ditë kazani me ujë u vu qysh në pikën e sabahut. Qirinjtë u varën tek ikona, u la e u shpëla mirë e mirë govata, u thirr kumbari me peshqeshet bagazh dhe, më në fund, u preva kokën nja tre shelegëve, për të mbledhur «qorrat të hanë mallin e të mençurit». Cdo gjë në rregull, vetëm prifti pritej. Kur ja, edhe prifti mbi një kalë dori u fut në portë. I mbajta anën kalit sa zbriti.

prifti. E para u përshëndet plaka, duke i puthur dorën: të tjerët e pasuan.

Erdhi casti solemn i pagëzimit. Prifti u afrua pranë govatës me ujë të ngrohtë, duke mbajtur shishen me krezëm në njërën dorë dhe në tjetrën një libër me kapakë sterë, as sa s'i dalloheshin shkronjat. Plaka sakaq e zhveshi foshnjen. Prifti kërkoi një qiri dhe filloi nomatisjen në greqisht, duke kryqëzuar qitapin mbi govatë. Pastaj mori djalin, e krodhi në ujë dhe, pasi e pa që u lag në çdo pjesë të trupit, ja dha kumbarës në duar. Mori shishen e krezmës, e krezmoi në pjesët kryesore të trupit, bile edhe në gojë, duke deklamuar me të madhe, në shqip, që ta dëgjonte i madhi zot:

«Pagëzoje shërbëtorin e perëndisë, GURIN, në emër të Atit, birit e shpirtit të shënjtë. Amin!» Kjo u përsërit tri herë. Më në fund plaka mori djalin, e veshi dhe e puthi, ndoshta edhe ndo njëqind herë, pa u ngopur me «erën kristiane» që i fali i dërguari i Perëndisë. Pastaj u kthye nga unë triumfalisht:

— E, bir? Pse s'i bie tani «era musliman»?

Unë buzëqesha me shejtanllëk, duke mbledhur supet...

Ja shtruam me të pirë e me të ngrënë bashkë me «priftin», i cili në të vërtetë nuk ishte i dërguari i perëndisë (sipas plakës), por një shoku im, që punonte në teatrin profesionist të qytetit dhe që e interpretoi priftin kaq bukur në pagëzim, sa edhe unë ngela me gojë hapur. Tani në fund vetëm një lutje kam:

— Amani! Mos i tregoni gjë plakës sime...

U DOGJE, SHEF!

Kishim gjetur belanë me shefin e oficinës sonë. Veç «plagëve» të tjera që i dalluar dhe për tarafflëkun, që kishte krijuar në oficinë. Dhe mjer ai, që cënonte sado pak njerëzit e tarafit të shefit, sidomos brigadierin e remonteve të rënda, kunatin e tij. Kush e provoi e ngriti krye kundër tarafflëkut mori atë që s'meritonte.

Një ditë mbas punës, gjithë kolektivi që mbledhur në këndin e kuq, për ca thyerje disiplinore në brigadën e remonteve të rënda. Shefi edhe këtë herë e nxori «qelbar» kunatin e tij brigadier. Kur të gjithë u bënë gati të ngrihen, shefi pyeti si zakonisht:

— Keni ndonjë gjë tjetër?

Mua se ç'm'u shkrep e thashë:

— Po, kam unë diçka.

— Urdhëro! — më dha fjalën shefi, duke rrudhosur sytë e vegjël hetues.

— Shoku shef. Dje, aty nga ora dhjetë, shoqja Fatbardha Plepi ofendoi rëndë brigadierin e brigadës së remonteve të rënda, shokun Pertef, duke i thënë Qyp nardeni dhe Hajvan i Strugës.

— Si?! — ulëriu shefi, kurse Fatbardhës i ra të fikët. Atë e morën dhe e nxorën menjëherë jashtë për ta sjellë në vete. Të gjithë shokët të çuditur u kthyen nga unë dhe sa s'më përpinin me sy. Bile dikush shfryu: «Çfarë shpifaraku i poshtër paska qenë!

«Servil!» më shfryu shoku për krah dhe më ktheu kurrizin. Unë i durova të gjitha me vetëmohim. Ulërima

dhe vështrimi i shefit përvëloi vendin bosh të Fatbardhës. Por ai nuk po fliste, duke pritur kështu kthimin e saj. Ajo nuk vonoi të futej në sallë, kokë lartë dhe zuri vend pa më hedhur sytë.

— Shokë dhe shoqe! — filloi shefi, — jemi para një fakti të pakundërshtueshëm të një ofendimi shumë të rëndë dhe të dyfishtë, që i është bërë shokut Pertef nga shoqja Fatbardha. Thashë të dyfishtë për arsye se, e para: këtu është prekur me ofezën e padurueshme detyra e brigadierit tonë, që vendoset dhe mbrohet nga ligjet e Pushtetit Popullor dhe e dyta është ofenduar një qytetar i ndershëm, punëtor, aktivist e i ndërgjegjshëm. Ofendimi është kryer në kondita normale, dmth me paramendim. Vetëkuptohet se kjo gjë e ngarkon shoqen Fatbardha akoma më shumë faj.

— Shpifje, poshtërsi — u ngrit në këmbë Fatbardha.

— Uluni, uluni dhe mos më ndërprisni... Pra kjo është e qartë. Ofeza jo vetëm që u krye, por edhe me paramendim... Shefi qëndroi një çast në heshtje, pastaj vazhdoi...

Më kujtohet, njëherë në fshatin tim një fshatar ofendoi një djalë dhjetëvjeçar. Kjo, me sa mbaj mend ka ndodhur rreth vitit 1939. Djali i vogël nuk e harroi ofendimin, por priti sa u rrit dhe ja numroi në balisk fshatarit me alltie. Prandaj, shoqe dhe shokë, ashtu si amanetin edhe ofendimin nuk e tret dheu.

— Me leje, shoku shef! — u çova unë.

— Ulu, ulu, s'është nevoja të na tregosh detajet e ofendimit. — Unë u ula. Tani dua t'ju pyes: A është e nevojshme të jap edhe ndonjë shembëll tjetër, për të treguar rrezikshmërinë e një ofeze? Besoj se jo. Tani le të kthehemi tek Fatbardha. I vetmi dëshmitar i akuzës është shoku Lamçe, që është edhe i fejuari i Fatbardhës. Ndonjë mund të thotë se ndoshta Lamçja me Fatbardhën mund ta kenë prishur fejesën, dhe se Lamçja e bën për hakmarrje këtë akuzë. Unë edhe këtij aluzioni i them jo, sepse mbrëmë të dy të fejuarit i pashë si dy pëllumba pranë njëri-tjetrit në Teatrin e Operës ajo jo, Lamçe?

— Po — u përgjegja unë nga vendi.

— Po ju, shoqja Fatbardha, a e keni prishur fejesën me shokun Lamçe?

— Jo — tha ajo e hutuar.

— Atëhere pse e bëri këtë Lamçja për të rejuarën e tij? Po jua them unë dhe për këtë jam shumë i bindur dhe i sigurtë. Shoku Lamçe është një njeri me ndër-gjegje të pastër, të lartë, të kulluar, që vuri interesin e përgjithshëm mbi atë personal.

— Me leje, shoku shef, unë. . .

— Ulu, Lamçe, ulu. E di që s'të pëlqejnë lëvdatat. Si përfundim unë kërkoj nga kolektivi që ndaj Fatbardhës të mbajë. . . një qëndrim shembëllor. Dhe, në qoftë se doni mendimin tim, unë po e them këtu. Mendoj që shoqja Fatbardha të pushohet në vend. Tani, shoqe dhe shokë, kush e do fjalën? Unë u ngrita menjëherë në këmbë. Vështrimet e shokëve më përvëltonin.

— Hë, Lamçe, ti e do fjalën?

— Po, shoku shef, unë. Dua të sqaroj çështjen, sepse, gabimisht nuk thashë atë që ndodhi.

— Urdhëro, shoku Lamçe, folë hapur, me ndërgjegje të pastër — më dha «kurajë» shefi.

— Unë, shokë e ngatërrova «padashje» çështjen. Nuk qe Fatbardha ajo që e ofendoj shokun Petref, por, shoku Petref ofendoj frezatorin Luan dhe të vetmit dëshmitarë qemë ne të dy me Fatbardhën. . . Salla lëshoi një «ore» të gjatë habie, ndërsa shefit në fillim ju duk sikur i ra korniza e perdeve mbi kokë, pastaj, si një majmun shpërtheu me një të qeshur, aktoreesk, sa po luante tavolina e presidiumit:

— Oha,ha,ha,hi,hi,hi! Të mori djalli, o Lamçe, ç'na i përzieve kashtrat. Po ashtu thuaj, more i uruar, po pse frikë ke nga brigadieri ti. Po çfarë ka këtu për t'u pasur frikë. Po ata janë shokë more, aty zihen, aty pajtohen, aty shahen, aty puthen, po pse ka të prishur midis shokëve. Ja, meqë erdhi fjala (Të mori djalli, o Lamçe, se na shkrive sot!) Më kujtohet, një herë, kam pasur një shok, por ama shok qe. Vendosëm të dy të lëmë duhanin. E

lamë. Një ditë e gjej me cigare në gojë dhe ja marr e ja shkel me këmbë. Kurse ai, në nevrík e sipër më ofendoí rëndë pastaj, kur i zbriti, më kërkoi falje. Nevriku, shokë, është interesant. Dhe mbi të gjitha nuk dihet se kur ka lindur tek njeriu ky ves. Thonë se kur lindi puna. Unë për veten time e besoj, sepse në punë e sipër njeriu edhe nevríkosit. Ja, të marrin për shembëll shokun Petref, që i paska thënë shokut Luan Qyp nardeni dhe Hajvan i Strugës. Ai me siguri ka qenë i nevríkositur për mbarëvajtjen e punës, apo jo? Sepse tek e fundit nuk u çmend shoku Petref të thotë me gjithë mend ato që tha? Kurrën e kurrës nuk e besoj. Ore shokëni, ore vëllezër e motra, nuk është kollaj të drejtosh. Të drejtosh, motra e vëllezër...

— Me leje, dua të na tregosh edhe një herë atë alltiën e fshatarit tënd dhjetëvjeçar — u çua dikush nga salla.

— Hëm, për nder — u zu ngushtë shefi — e ç'tju tregoj, më shokëni, mendje kalamani. Po pse, vritet një njeri për një llaf goje, si thoni ju? Me gjithë këtë nuk duhet të jetë e vërtetë se, në fund të fundit mua treguar ma kanë. Pastaj, ne, o shokëni, kemi një pjekuri kolektive, dhe nuk kemi mendjen e atij kalamanit, prandaj...

Unë, shokëni, e motrani, mendoj se tek ne nuk ndodhi ndonjë hata e madhe, pastaj është turp për kolektivin tonë në qoftë se do ta bëjmë bujë, apo jo? Si përfundim, mendoj që shoku Petref, të ngrihet e t'i japë dorën shokut Luan... Hajde, Petref, çohu, çohu përfaqoje Luanin, se jeni shokë e vëllezër... Do të vdesim një ditë, o shokëni, kot sa të mbahemi mend për keq në këtë botë. Ja, mua më kujtohet njëherë...

— Me leje, shoku shef. — Këtë herë ishte Fatbardha që po fliste. — Do të mbahemi mend kur të të sjellim në vijë.

SHËTITJA E KAZANIT

Ecja rrugës, së bashku me një shokun tim, i cili atë ditë, në kundërshtim me natyrën e tij, nuk ishte në humor. Pa e kuptuar ai mbeti pas. Kur e pikasa kish-te qëndruar pranë një muri dhe po shikonte me qaq vëmendje një lajmërim, sikur të ishte një nxënës që lexonte shpalljen e notave të provimit të trigonometrisë.

Nuk më la shumë ta prisja, sepse u shkëput nga muri dhe, gati duke kërcyer erdhi pranë meje, m'u hodh në qafë, më puthi në dy faqet, sikur të kishte një shekull pa më parë:

— Shpëtova, Lame, shpëtova.

— Nga shpëtove? — pyeta disi i habitur.

— Nga kazani.

— Nga kazani?! lëri shakatë, folë më qartë.

— Për nder, s'ka më të tmerrshëm se një kazan me fund të shpuar.

— S'të kuptoj!

— Ta shpjegoj unë, por më parë eja të të qeras. Dhe se bëri të gjatë; më kapi nga krahu dhe më futi në berrari. Ai erdhi në humor qaq shpejt, sa unë s'po e besoja. S'm'u durua:

— Ç'është ky kazan i yt?

— Kazan për të larë rrobat është, por ky kazan më ka hapur shumë telashe.

— Telashe?

— Eh, telashe morale dhe materiale.

— Lëri shakatë — i thashë edhe një herë për t'i dhënë fund këtij muhabeti.

— Shaka, thua ti?.. Hëm! mirë, mirë. Pa dëgjona pak!

— Që thua ti, ky shejtan kazan më ka bërë të çmendem fare. Dhe puna nisi kështu. Një darkë, kur u kthye gruaja, në vend që të më përshëndeste më tha:

— Na u shpua dhe kazan.

— Shëndoshë vetë — i thashë.

— Mirë thua ti, po unë me çfarë të laj rrobat.

Nuk dija ç'ti thosha, prandaj heshta.

— E di ç'ke ti, nesër pushim e ke, hipi urbanit dhe shko e ngjite në X. Ashtu bëra edhe unë. Kazanin në krah dhe në urban. Gjer këtu puna shkoi sahat. Më tej u ngatërruan lëmshet.

— Ti, shok, me kazan, zbrit poshtë — më urdhëroi shoferi.

Unë nuk u përgjegja, duke menduar se disa shoferave të urbanit «u është lejuar» që t'i hedhin poshtë pasagjerët prej krahu. Në vendin tim u përgjegj një tjetër:

— E mo edhe ti, s'u bë kiameti. Një kazan rrobash ka.

— Qysh the?! Kazan rrobash?! Jo, shok, ka rregullore këtu. Në qoftë se unë thyej rregulloren për një kazan rrobash, nesër, një tjetër më vjen me një kazan rakië ose, ndonjë mund të vijë me kazan bitumi ose, ose me kazan kalldaje. Apo jo, shokëni? Kazan për kazan, prandaj hidhu poshtë! — më urdhëroi kategorikisht për të fundit herë. Desha, s'desha u ula. «Po tani» mendova. Mora në krah kazanin dhe u ktheva në shtëpi. Gruaja sa e mori vesh që solla kazanin u bë piper.

— Pse, burrë je ti, që nuk zë dot një vrimë kazan. . . » Dhe më thuaj ti, Lamçe, a mund të quhet burrë ai që nuk është i zoti të rregullojë një kazan. — Prandaj, i prekur në sedrën e burrit, rrëmbeva kazanin dhe u nisa rrugës si i xhindosur. Kur ja, taksia. I thirra. Ndaloi.

— Ju lutem, deri në X!

— Me kazan nuk marrim njeri.

— Po kazan është dreqi, nuk është minë.

Ai më shikoi me dyshim, bile dhe me mëdyshje. Nga

kjo përfitova dhe i zgjata paqetën si garanci, se plus biletës, mund t'i paguaja edhe një birrë shoqëruar me një bërxollë. Ai, duke marrë cigaren vuri buzën në gaz me një nënqeshje «portofolike».

— Pse na vini në pozita, more shokë?!

Shoferi doli nga vetura, ma hoqi kazanin nga krahu im dhe e vuri mbi tapiceri të taksisë.

— Hip!

Zura vend.

— I yti është kazani — pyeti si me dyshim, sikur unë ta kisha vjedhur dhe tani kërkoja të fshihja gjurmët.

— Po, e çoj për t'i ngjitur fundin.

— Ka më keq — tha ai. Një komshiu im mori dhenë për të riparuar një govatë druri...

Sa zbrita nga taksia u gjenda pranë derës së riparim-shërbimeve të komunales, mbi të cilën qe mballosur një lajmërim që njoftonte se atë ditë lokali qe i mbyllur. Arësyeja ishte organizimi i një mbledhje me rend dite: «Si e kemi afruar shërbimin tonë sa më afër popullit». Si mbarova së lexuari m'u erësuan sytë. Dhe kjo më tepër nga halli si do t'i dilja përsëri gruas para me kazanin e shpuar. «Si është e mundur që të sjellësh kazanin me taksì dhe të mos mbarosh punë?.. Ndoshta duhej prurë me aeroplan, në mos me anije kozmike...» Tani lindi një telash tjetër. Mirë që e prura, por me çfarë ta çoja deri në shtëpi. Urbani s'e merrte. Në qoftë se do ta ktheja përsëri me taksì, do të paguaja për vajtje-ardhje, sa të bleja një kazan të ri. Kështu pra me këto mendime në kokë dhe me kazanin në krah, kisha lënë stacionin e urbaneve dhe po ecja i përkundur nga peripecitë e kazanit...

— Nga e keni rrugën, o shok?

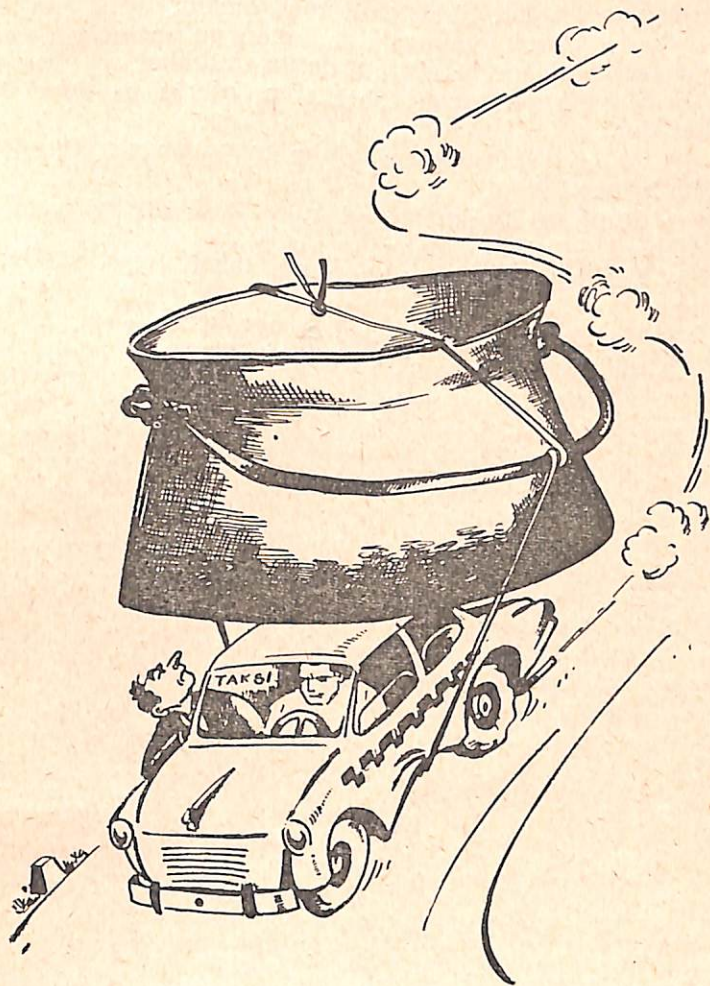
Ktheva kokën mbrapa dhe ndesha në një fshatar, mustaqebigë. Pas tij vinte nga kapistra një gomar i ngarkuar me dy dyshekë.

— Në N.shkoj — ja ktheva, duke mos qëndruar.

— Bashkë e kemi rrugën, shyqyr, të bëjmë një dorë

muhabet, se nuk shtyhet rruga vetëm... Po bjere atë kazanin t'ja ngarkojmë gomarit.

— Falemnderit — i thashë.

Kështu pra, kazani zuri vend mbi gomar midis dy dyshekëve, me fundin përpjetë, nga ku dallohej fare qartë vrima e rrumbullakët, si të qe një okul teleskopi, që donte të zbulonte ndonjë ent «riparim-shërbimi» në ndonjë planet tjetër të sistemit tonë diellor.

Mbasi shkëmbyem nga një duhan po ecnim përkrah me fshatarin që me të vërtetë donte muhabet.

— Shtëpia pa kazan është si ai njeriu pa duar që s'lahet dot.

— Po — i përgjegjem, duke menduar se çfarë t'i thosha gruas.

— Besoj se ky kazan i yt nuk ka hipur në gomar ndonjëherë — qeshi fshatari.

— Kështu e ka ky, shkon me taksi e kthehet me gomar.

— Mos more, pse me taksi e çove kazanin ti...

Po unë mendoja se ç'do t'i thoja gruas...

TREGUESI I LËNDËS

Faqe

«Ilaçi» i oreksit	3
Reportazhi im	7
Të mbeti dollia, kryetar	11
Varianti «Ku e ke këmbën»	16
Hajdutët e kohës	21
Syzet e zeza	27
I «vdekuri» tregon	34
Kontroll i befasishëm	39
Në kodrën e lepujve	42
Tri herë urra!	46
Xha «Qyli»	50
Llojet e qepëve	55
Daullja e dasmës	59
Unë shoku «Provizorisht»	63
Pagëzova djalin	67
U dogje, shef!	70
Shëtitja e kazanit	74